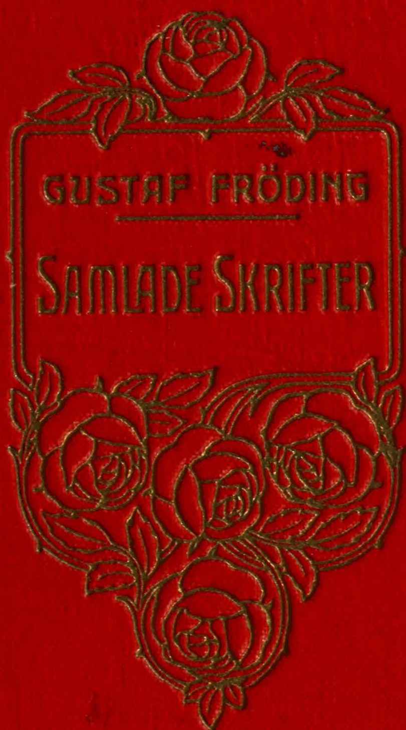

GUSTAF FRÖDING
SAMLADE SKRIFTER

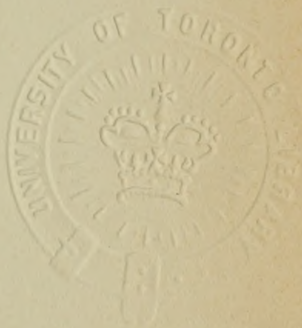

UNIVERSITY OF TORONTO
VELUT ARBOR ÆVO

GUSTAF FRÖDINGS

SAMLADE SKRIFTER

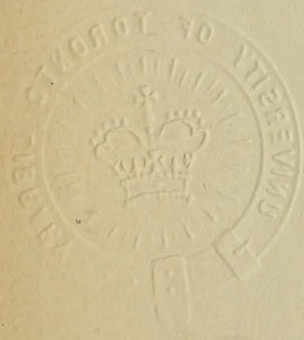
MINNESUPPLAGA

FEMTE DELEN

STOCKHOLM
ALBERT BONNIERS FÖRLAG

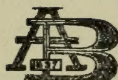

GUSTAF FRÖDING

EFTERSKÖRD

I

VERS

STOCKHOLM
ALBERT BONNIERS FÖRLAG

STOCKHOLM
ALB. BONNIERS BOKTRYCKERI 1911

Förord.

Denna E f t e r s k ö r d inbärgas först och främst av en ekonomisk hänsyn, för vilken jag framdeles i en annan bok torde komma att advocera med hjälp av advokaten Lagerlöv. En annan hänsyn har också varit med, nämligen att jag icke på långt när kan säga som Holger Drachmann redan som ung man sade: »Jeg begynder nu den første Bog i den anden Hylde av min Digtnings Bogreol,» ännu mindre som den gamle Drachmann kunde säga: »Jeg er nu i Færd med den siste Bog i den attende Hylde av min Digtnings Bogreol.» — Att lämna efter sig endast två små fattiga volymer är hårt för en skald.

Som denna E f t e r s k ö r d torde hava närmast ett biografiskt syfte, har jag försett den

med belysande noter och tillägg. Den som icke tycker om dylikt kan ju hoppa över dessa och försöka läsa de gamla förbleknade versarna och de förtorkande prosabitarna utan dem. För övrigt anhåller jag om överseende med min ungdoms alster för min ungdoms skull och med min ålders alster för min ålders.

Hösten 1910.

Gustaf Fröding.

* * *

Ve!

»TIDENS stämning är ond och hård!»
Släktet tröttnat på själavård,
tänker självt och med egna ord
talar högt på Guds sköna jord.

Lyssnar icke på fagert snack,
sätter modigt på lögn sin klack,
lögn som levat i tusen år
och fördenskull i ära står.

Vad blir följden, om gammalt skräp,
detta seklernas tunga släp,
som vi draga bakefter oss,
en gång ryckes från dräkten loss?

Kanske hållningen mera fri,
mer naturlig då skulle bli.
Kanske blicken blev mera klar,
mera skarpsynt än förr han var!

Vad blir följden av övertron,
om varendaste illusion,
som vi ärvt ifrån fäders tid,
finge frodas i lugn och frid?

Framåtskridandets svanesång
och kulturens tillbakagång,
tankens välde åsidosatt,
ostörd slummer och ständig natt.

Ve därföre och trefalt ve
över dem, som ej vilja se,
men fördölja med rosenfärg
ruttenheten och rost och ärg!

Ve därföre och trefalt ve
över dem som oss stenar ge,
när de skulle oss giva bröd
och ge halmstrån åt oss till stöd!

Ve därföre och ve igen
över himlande dunkelmän,
som för sanning oss humbug ge!
Ve er, hycklare, trefalt ve!

1885

Stelbent gymnasistmoral och seminaristisk formfulländning. Ingen allvarlig abiturient skulle kunnat skriva något så patetiskt och ingen Chronschough med radikal anläggning skulle kunnat giva detta pathos en mer stilenlig gestaltning. Stycket har kommit med och satts främst såsom biografiskt aktstycke att belysa den 25-årige skaldens tidiga utveckling. Jag måtte väl få beröm åtminstone för den ädla tankegången, förmodligen framkallad av min dagliga vana att ljuga.

* * *

Vulkanisk grund.

FRÅN kronorna gasen glimmar,
salongen är överfull:
Britanniens fullblod stimmar
kring lord och kring lady Bull.

Det vimlar av baronetter,
en peer dyker fram ibland;
det blixtrar av epåletter
och skimrar av ordensband.

Förtrollande ladyarmar,
nobless i varenda tum,
och pudrade, vita barmar
sig höja ur spetsars skum.

Juvelernas kalla lågor
i lockarnas svall sig mängt,
och skiftande sidenvågor
ha pärlorna glitterstänkt.

Och kallprat, höjt av finesser,
ger chic åt vart minsta grand.
Om blodsvallets små excesser
blott skvallrar kindernas brand.

Lukulliska rätter bida —
ren bordet dignande står;
och blommorna dofter sprida,
som mitt i naturens vår.

Och medan orkestern spelar,
man leder till bords sin dam,
kring taffeln sig hopen delar,
en böljande, brokig ram.

Till takten av gaffelslammer,
som gnisslar och rasslar jämt,
det sprakar av epigrammer
och gnistrar av tanklöst skämt.

Från vinernas glädjekälla
det forsar en skummig flod,
och trotsiga drifter svälla
i hetsigt, bedårat blod.

Förträffliga ljuda talen
i stämningens känslosvall —
då skakas helt plötsligt salen
av dånande, åsklik knall.

Ett sprängskott i källarn lossats —
ett kaos av kvinnoskrik
och skrammel av kärl, som krossats,
var nästa sekunds musik.

Den präktiga, stolta festen
var splittrad, och inom kort
den siste förskräckte gästen
sig skyndsamt förfogat bort.

•

Man läste i morgonbladen
om »misslyckat attentat»
och ordade vilt i staden
om faran för land och stat...

Men snart såg man mera praktiskt
på saken, som spökat styggt:
i London var lugnet faktiskt,
man kunde nog sova tryggt.

»Vi äga ju, vi, kulturen,
som vuxit från hedenhös!...
Den hotande hagelskuren,
den bryter nog aldrig lös!...»

*

Ack, arv efter femti sekel
förspilles på livets drägg!
Men tidernas mene tekel
står skrivet på salens vägg...

Sig trälarnas massor hopa —
och bryta de en gång loss,
då gäller det ock Europa
och odlingens makt bland oss...

Kanhända vår värld skall väckas
ur bildningens långa dröm,
och vetandets härdar släckas
av vilda barbarers ström!?

1888

Man behöver blott erinra sig skaldenamnet Snoilsky och tidsnamnet »80-talet» för att förstå hur detta stycke tillkommit.

* * *

Prolog

vid Karlstads Teaters invigning.*

ÄRA vare eder,
I som given heder
åt aktörens kall,
det vill ge tillbaka
allt vad ljuvt kan smaka
i dess lustgård all.

Genom alla tider
illusionen glider
där som spegelström —
sitten då vid strömmen
tjusade och drömmen
spegelflodens dröm!

— På dess yta gunga
Kung Duschyàntas unga
älskarinnas drag,

* Något ombildad.

fina mossrosbleka,
i sitt blyga veka,
indiska behag. —

— Och där speglas bruten,
blind och böjd och sluten
Oidipos i sorg,
av sig själv bedragen,
tungt av ödet slagen,
högt på Thebes borg,

— Falstaff glad och drucken,
sjungande med sprucken
röst i Gadshills krog,
och Macbeth, som anar
nära fall och spanar
mörkt mot Birnams skog.

— Och Tartuffe den lede,
lömsk och vit av vrede,
när hans mask ryckts av,
snärjd på alla kanter,
spänstig som en panter,
lågsint som en slav,

— Faust, som tärd av ånger,
lyss till Gretchens sånger
vid sin livsfrukts död,
som ur fängslet stiga,
sorgsna, innerliga
från en själ i nöd,

»Osvald» och de sista
bubblorna, som brista,
av ett »vill, ej kan»
och att sorgset firas
»Fadern», Dejaniras
Härakles och man,

och de tusen andra
bilderna, som vandra
likt en flod förbi,
visande vårt sinne
allt vad syn och minne
vill försjunka i:

Drömmar, nu förflutna
dagar, övergjutna
skönt av sagoglans;

och fantastiskt tokigt
glädjetrots i brokigt
virrvarr, stoj och dans.

Tårarna, som röjas
under skämtets slöjas
väv i humorns drag;
och satirens gissel,
lastens tandagnissel
under gisselslag

och den bittra trösten,
frisk som storm i hösten,
att i bilder se
lidelsen, som sjuder,
tragedin, som bjuder
oss allt livets ve;

och den kraft, som stiger
fram därur och viger
in vår framtidsvärld:
nya starka tankar
människornas ankar
för sin upptäcktsfärd.

*

Väl, så låt oss bygga
skådespelen trygga
vackra hem och hus
— präktigt välva taken,
lysa upp gemaken
rikt med färg och ljus.

Också här omsider
efter mulna tider
kom en boning till,
äntligt värd att gästa
för en stund av bästa
konst, som gästa vill.

Nu har timmen slagit,
nu har dramat dragit
in med stab och svit
— hälsar hela staden
så parterrn som raden:
var välkommen hit!

1893

Denna prolog, åtminstone i dess första form ett verkligt praktstycke av pedantisk abiturientkria på vers, ehuru ganska korrekt genomtänkt och utförd, kom till under följande delvis komiska omständigheter. En av de ledande vid teaterbyggnadsföretaget, själv god amatör-

skådespelare, mötte mig på gatan några veckor före invigningen och frågade mig, om jag ville åtaga mig att skriva en prolog — i annat fall skulle man vända sig till Frans Hedberg. Ehuru alldeles ovan vid dylika halvt officiella litterära företag, men gripen av ärelystnad att bliva bemärkt av den societet jag såsom »déclassé» efterträdde, men hånade efter förmåga, och därtill förlitande mig på min skicklighet, svarade jag obetänksamt ungefär: »Ja, Frans Hedberg är ju specialist på det där området och kan nog skriva något lämpligt, men möjligen på grund av just denna sin specialitetsmässighet kanske något schabloniskt» — om jag här hade rätt, är ovisst — »jag skall åtaga mig prologen.» Jag skulle få 30 kronor i honorar och var därmed ganska belåten. Emellertid började jag våndas under löftestrycket, alltmer ju längre tiden led — hur skulle jag anlägga det hela, humoristiskt? — majestätiskt brett och högtidligt? — långt eller kort? — en liten enaktare? — ett rimmat tal? i vilket versmått? Till sist måste jag dock gripa mig an, tog av mig rocken och skrev som jag tror på en halv dag i mitt anletes svett och med oerhörd möda den krialiknande prologen, sände in densamma, men höll mig av skamkänsla undan från invigningen. Den icke obetydlige skådespelaren Axelson lär emellertid ha läst upp versarna med stor schvung och det blev icke helt och hållet ett fiasko. Bättre hade dock varit att F. Hedberg skrivit prologen eller att Hugo Falk, min rival i rivaltidningen, skrivit en liten enaktare som förspel.

* * *

JULDIKTER

Midvinterfest.

NÄR julen nalkas och när livet fryser
och allt är stelnat under vita fällar
och mänskohjärtat ängslar sig och ryser
i kulna, dödslikt tysta vinterkvällar,

när kalla stjärnor över snöfält blänka
och månen sorgblek över isar skrider,
jag vet ej varför, men jag måste tänka
på flydda sekler, på förgångna tider.

För hatets vingar vintervind är förlig,
jag ser dem åter flaxa, iskallt vita.
Jag ser det gamla bistra hedna örlig
med glupska käftar i sitt byte slita.

Vid gränsen brottas folken emot folken,
de mjälla drivorna av blodregn stänkas,
mot svärdet gnisslar svärd och dolk mot dolken
och byar brinna, unga kvinnor kränkas.

I bygden rasar ätten emot ätten
och blodshämnd tassar kring på lömska sulor
och eldsken flammar över vita slätten:
— de bränna ned varandras usla kulor.

I tiomila skog gå tysta fejder
och skumma bakhåll mellan snåren tassla
och stigmän smyga genom öde nejder
och dämpat klingorna i skidan rassla.

*

Då känns det gott att ha ett säkert ide
med stängda gluggar, fasta ekebommar,
där trofast vänskap smitt sitt säkra smide
och hjärtligt hemliv omkring härden blommar.

Med glättig min i väderbitna dragen
och muntert glam på tungorna sig samla
av utbredd släkt de spridda hjonelagen —
midvintersfest skall firas hos de gamla.

Och torrvedsblossen skina ifrån väggen
på bordets fyllda remmare och bunkar.
I kärnfrisk matlust röras långa skäggen,
av ölskum stänkta efter djupa klunkar.

Och skiagången går och fläsket smakar
och ingen sviker i det ädla dryckjom
och som en kullblåst skog skrattsalvan brakar
åt vittra grötrim och åt androm styckjom.

Och nu skall dansas. Axelbrede svennen
om fylligt jungfruliv slår starka armen
och kärestan sig lutar mot kärvännen
och hjärtat klappar underligt i barmen.

Och kinden skiner röd och ögat flammar
och gula flätor slå kring gula nackar
och svetten lackar, hela stugan dammar
och golvet dånar under hårda klackar.

Men gamlefar, som burit livets tunga
och genomlevat många hårda öden,
ifrån sin vrå betraktar milt de unga
och småler gott och väntar lugnt på döden.

Än flaxa över världen hatets vingar
och för dess flykt är vinden ännu förlig
och varje bud som iltågsposten bringar
förkunnar människornas bittra örlig.

Men kärleken har inte släckts av striden —
ännu en gnista under askan glimmar
och än har icke glöden släckts av tiden —
han lever upp ibland för några timmar.

1888

* * *

Det är kallt.

DET är kallt, det gnisslar under släden,
rimfrost hänger vit i skägg och hår,
framåt vägen mellan furuträden
genom drivorna i trav det går.

Skogen glesnar och den djupa viken,
full med folk och vimlande av bloss,
lik en drömsyn ifrån sagans riken
breder ut sin öppna famn mot oss.

Röda flammor fladdra över fälten,
återskenet dansar fram på snön,
mänskoströmmarne som svarta bälten
skära rutvis av den vita sjön.

Vilda branter, mörka, underliga
skepnader från tidens morgonstund,
skogomskuggade i höjden stiga
över dalens alabastergrund.

Här och där en munter brasa lågar
bakom rutorna i bondens hus,
och från kyrkans välvda fönsterbågar
strömmar bländande en flod av ljus.

*

— Klang, som dånat från den vigda malmen,
dallrar saktare och domnar av,
men därinne höjes morgonpsalmen
om den gryning Nazarenen gav.

Natthöljd värld, som blödande och fången
under kvalens pinotänger skalv,
blev befriad, därför stiger sången
triumferande mot templets valv.

Mänskobarn, som djupt i stoftet böjas
av en hopplös livskamps slaveri,
för en stund på hymnens vingar höjas
till en värld av ljus och harmoni.

*

Men däruppe i oändligt vida
rymder stjärnorna av evighet
gåtfullt vinkande och tysta skrida
mot ett mål, som ingen dödlig vet.

1886

* * *

»Romas herradömen».

ROMAS herradömen täckte
nattens mörker stjärnestänkt,
imperatortidens släkte
låg i drömtyngd slummer sänkt.

Ja, det drömmer smärtans drömmar,
vakna sorgers återsken.
Dagens feberyrsel strömmar
ännu genom märg och ben.

Vilket virrvarr utav gudar,
komna östan-, västanfrån,
som i brokigt skilda skrudar
svärma omkring Kronos' son!

Vilka vilda offerfester!
Blod och blod och åter blod!
Släcka vilja templets gäster
kvalens brand i mörkröd flod.

Eller ock i orgiens glömska,
i dess njutning utan gräns.
Ack, i djupet dock den lömska
eldens frätning ännu känns.

Gå till din amfiteater
som för mördandet är gjord.
Sluka girigt vilddjursdater,
vältra där din själ i mord!

Ack, för stunden blott det dövar,
men det sliter ur ditt bröst
mänskligheten och det rövar
därmed bort din sista tröst.

Nej, hos slav och imperator
bor ett outsläckligt kval —
icke Zevs, Astarte, Hathor,
icke offrens tusental,

icke gudatrons ruiner,
icke orgiens raseri,
ingen vällust, inga viner
kunna göra anden fri.

Sök filosofiens källa,
spegla dina trötta drag!
Kanske hon kan tillfredsställa
med sin bild ditt brutna jag?

Sök med Zeno själens styrka
och betvinga din natur!
Ideal med Platon dyrka!
Lycka sök med Epikur!

Ja, du sökte och du funnit
blott förtvivlans hjältemod,
stoikerns, vars hopp förrunnit
och som intet återstod.

Platons ätt är blott fantaster,
snärjda in i dikters nät,
lyckans dyrkare i laster
tro sig trampa mästarns fjät.

Vart du än må lyss och blicka,
Kaos brusar kring din stig,
endast Hades' skuggor nicka
ett välkommen emot dig.

Se, då vandrar genom drömmen
fram en manligt skön gestalt
och den vilda mänskoströmmen
stillas, lyssnar överallt.

Ur hans själ gå nya tankar,
nya känslor stiga opp
och de irrande få ankar,
de förtvivlade få hopp.

»Kärleken är det förnämsta
av min faders alla bud,
hyckleriet är det sämsta
av det onda inför Gud.

Ej finns sår som ej kan helas
av min kärleksreligion,
intet liv som kan förfelas,
om det stöds av sanningstron.

Låt din tanke aldrig bäva
för en sanning! Själv var sann!
Följ din kallelse och sträva,
lid och kämpa som en man!»

Och välsignande han sträckte
sina armar och med lov
möttes han av tidens släkte,
folk och ädlingar och hov.

*

Morgonsol, som åter målar
ljusklar Medelhavets strand,
även med sin glans bestrålar
Betlehem i Juda land.

I den lilla staden gömdes,
nyfödd tidens störste man.
Men den nattens dröm som drömdes,
månne drömmen blivit sann?

Nej, hans liv var blott en strimma
av ett ljus, som snart försvann,
bakom dogmers täta dimma,
endast oklart skönjes han.

När han slöt sin sköna bana,
när han gett sitt unga liv,
strax hans namn som lämplig fana
höjdes i partiens kiv.

Han var med i alla tvister,
i det lumpnaste, som fanns,
var han kärnan och de brister
hopen ägde blevo hans.

Och hans bild är nu förvriden,
är en skröplig kyrkbild blott
från den råa medeltiden,
som på konst sig ej förstått.

Gudamänskan, mänskoguden,
våra synders offerlamm,
sådan är den dunkla skruden
som den bilden visar fram.

Men en gång de skola renas,
dessa ädla, sköna drag,
om ock sanningen försenas,
skall den segra dock en dag.

1886

Väl nästan helt och hållet Rydbergsefterföljelse. Jag har senare blivit litet mera skeptisk gent emot Rydberg, som dock ännu åtnjuter min fulla högaktning och i många fall beundran.

* * *

Jultankar.

TRÄLDOMSANDENS mörker täckte
Israels förfallna släkte,
slumrarne i Davids stad.
Sömnens ro av intet stördes
— intet frihetseko hördes
från Barseba upp till Gad.

Jakobs friska träd förtvinat,
när dess ljuskrafts källsprång sinat,
och dess frukt var torra blad.
Siartanken fällde vingen
— stum var Zions harpa — ingen
balsam skänkte Gilead.

Plötsligt gälla stämmor bjuda:
res dig, res dig, fallna Juda

— Israel, två av din skam!
Vakna upp! — du skall befrias
— hjälten, konungen Messias
i sitt rike drager fram.

Han är sanningen och livet
och om honom är det skrivet:
han skall föda dig på nytt!
Vakna! — Sommaren är nära,
rika frukter skall du bära,
när det tunga mörkret flytt.

Israel ur sömnen väcktes
av den unga dag, som bräcktes,
men dess morgonhymn var hot
och dess hyllning var allena:
grip och dräp och slå och stena!
— och dess frihetssång var knot.

Han som skulle pånyttföda,
han som skulle i de döda
väcka anden, som förgått,
fick med blodig törnekrona
hängd på korsets träd försona
sanningens och livets brott.

Men hans boning är ej graven
— över länderna och haven
ljuder än hans: Varde ljus!
Ännu viner tungt hans gissel
— hyckleriets tandagnissel
skär igenom tidens brus.

*

Varje sanning världen föder,
varje ädel kraft som glöder
att få slunga fram sitt: bliv!
må dess vänner trofast vakta,
ty herodianer trakta
ständigt efter barnets liv.

Må den lilla trogna skaran
följa sin profet i faran,
när till mognad han har nått,
ty de fariséer mena
alltid lika: grip och stena!
— korsfäst, korsfäst honom blott!

Och om han som borde hyllas
likt en konung skulle myllas
livlös ned i neslig grav,
må ej de som sågo såren,
må ej de som följde båren
låta skrämma sig därav!

Är han ock för sekler somnad,
är till fullo ej fullkomnad
hans konungsliga bedrift,
skall åt framtiden bevarad
han dock stiga fram förklarad
ur sin hundraåra grift.

1888

Är ej säker på att den här skildrade bilden av Jesus från Nazareth var och är i full överensstämmelse med min övertygelse. Visserligen är jag på grund av ganska självständiga studier nära nog fullt övertygad om att en person, »Jakobs broder», levat i Palestina, vilkens natur jag förmodar vara i ganska stor grad riktigt framställd i de skrifter, som bruka nämnas »synoptikerna», ehuru många misstag även vidlåda skildringen, och att denna verkat djupt och länge på många människor — men är han ensam i det fallet? Och har han ej haft medtävlare bland den hedniska filosofiens mästare, vilkas verkan, när den ansetts god, möjligen ofta utan vidare tillräknats honom, ehuru åtskilliga av dem varit hans föregångare? Och har han ej ibland misstagit sig eller haft orätt i vissa diskussioner med judar av olika slag, sadducéer, fariséer, skriftlärde etc.? Audiatur et altera pars. Herodes lämnar jag tills vidare å sido, på grund av tvivel, om skildringen av honom i »synoptikerna» är till fullo trovärdig. Emellertid har jag genom studier av »Johanneiska» och paulinska skrifter samt genom egna sällsamma erfarenheter även tyckt mig upptäcka den verkliga tillvaron av ett väsen, som i åtskilligt liknar den synoptiske Jesus och ännu existerar, men som tyckes vara ett väsen av mycket högre art än den »synoptiske» Jesus från Nazareth. Har den senare varit ett väsen statt i utveckling och därunder ibland misstagit sig och först efter den s. k. förklaringen, korsfästelsen eller »uppståndelsen» blivit ett mycket mer storartat väsen än förr? men är även detta till fullo ofelbart och utan medtävlare? Min dikt är ju vältalig nog, men väl ej

synnerligen originell — ett andrahandsverk till innehåll och form, uttalande en eller annan bibeltydares övertygelse, som pliktskyldigast upptagits vid ett högtidligt tillfälle — en rucklare och tvivlare, som jag då väl var och ännu är, kan väl knappast med full uppriktighet uttalat sig så.

* * *

ALLVAR, MER ELLER MINDRE

I Rom och Uppsala.

BRÄCKLIG i Olympen bodde
Greklands gamle övergud,
ingen mer hans saga trodde,
ingen lydde mer hans bud.

Sliten från Apollons panna
var hans torra lagerkrans,
Dionysos tvangs att stanna
stelbent i menaders dans.

Ingen älskande gav löften
nu till Afrodite mer,
skönhetsgördeln föll från höften
som en fläckad trasa ner.

Ömkligt flyende ur striden
Ares gömt sig i en vrå,
Pallas släppte trött egiden
med gorgonens huvud på.

Aldrig mera böjda nackars
ödmjukt fromma hyllningsgärd
gladde denna gamla stackars
avsigkomna gudavärld.

Smädesång från Romas gator
höjde ynglingar och män.
Men en statsklok imperator
tänkte: jag behöver den!

Intet band och ingen prygel,
ingen lag och ingen vakt
hålla slavarne i tygel
såsom tron på gudars makt.

Och de gamla templen smyckas
med cesarisk rikedom
vinfat öppnas, oxar styckas
för att reta folkets gom.

Purpurprydda processioner
tåga långsamt genom Rom
och i böner och i toner
klingar gudligheten from.

Sånger ljuda, talen flöda
över utav religion,
för att väcka från de döda
den begravna gamla tron.

Folket låter allt sig smaka,
äter, dricker och ser på,
men den gamla tron tillbaka
får det aldrig mer ändå.

*

Andra gudar, andra seder
sedan dess ha fötts och dött,
tiden ständigt gravar reder
för den tro som är förnött.

Även vi ha skapat gudar,
sköna, mäktiga en gång,
även vi ha vävt dem skrudar
utav tanke, dikt och sång.

Men de äro redan gamla,
alltför gamla och för grå:
låt dem då i Guds namn ramla,
när de icke orka stå.

Vartill tjänar det att bringa
dem ett sista offer än, —
inga granna tal och inga
fester ge dem liv igen.

1887

* * *

Allt haver sin tid.

MAN svärjer trohetsed till frihetens Messias,
man ropar stolt att världen skall befrias
ur träldomsbojornas och mörkrets nöd
— men kommer striden så om dagligt bröd
och gäller det att göra ord till handling,
då sker det en förvandling.
Då återvänder man till köpenskapen
och allting lågt man svurit från sig nyss,
och kommer makten så med våld och vapen,
man överlämnar mästarn med en kyss
för trettio silverpengar
till översteprästens drängar.

1893

* * *

Uppror.

AV maktens ambrosia mätte,
I trodden er vara de rätte
att råda i allt, som är!
Men hören I dånet, Kronider?
nu nalkas det hårdare tider,
nu stormar titanernas här!
Och bergen från roten de lossa
och Pelion välvs över Ossa
till stege, som räcker och bär.
Kanhända att treudden brister,
kanhända att sceptern du mister,
olympiske Zevs Patär!

1892

Detta stycke hade ett demokratiskt och därtill politiskt-oppositionellt syfte — märkligt att säga särskilt riktat mot Boström och hans partifränder. Men innerst inne var det dock titanstriden mot gudarne, som intresserade mig.

* * *

Smeden.

JAG drömde jag gick i en kolmörk skog,
men likt järn tycktes kronornas valv,
och en underlig vind genom valvet drog,
ty det susade ej, det skalv.

Och på stigen jag gick var ej gräs, men sot,
och det ljöd liksom tramp av folk,
och det var som ett dovt och förbittrat knot
och som rassel av svärd mot dolk.

Och jag drömde en tanke av sällsam form:
det är Järnskog och Ulvdalens nejd
och de ljuden jag hör föra bud om storm
och de väldiga makternas fejd!

Då klingade gällt i ett nattskumt hult
som en hammares vreda hugg
och av stigande gnistor var valvet fullt
och det sken från en smedjas glugg.

Jag gick fram för att se, men allt jag såg
var en knotig och årbräckt smed,
och hans hår var vilt och hans panna låg
och hans rygg var krokig och sned.

Och jag tänkte med växande sinnesro:
det är endast en arbetsträl,
en av trälarnes folk, som i källrar bo
under herrarnes trampande häl.

Blott en nutida smed, vilken smider en plog,
det var intet med makternas fejd,
det var dröm, det är endast en vanlig skog,
blott en skog i en fredlig nejd.

Då reste sig smeden, hans växt blev hög
och gestalten blev ädel och rak
och den väldiga armen med hammarn flög
över skuldran mot smedjans tak.

Och då såg jag den mäktige Alfens drag,
det var Vaulunder, Ivaldes son,
och tungt som ett fjäll föll hammarens slag
och som åskan var slagets dån.

Han har smitt som en träl under tusen år,
men han smider på hämndens svärd,
som skall härja, när striden om Asgård står,
genom gudarnes fallande värld.

*

När jag vände mig om, var ej skogen sig lik,
ty den var som ett järnsmitt hus
och det var som jag gick i en mörk fabrik
bland de välvande hjulens brus.

Och det rasslade vasst liksom svärd mot dolk
och likt sot tycktes väggar och valv,
och jag gick ibland mörkt och förbittrat folk
och det väldiga huset skalv.

1892

När »Smeden» skrevs, delvis under inflytande av V. Rydbergs »Undersökningar i germanisk mythologi», hade jag även ett demokratiskt och oppositionellt syfte. Min demokratism befinner sig numera i tvivlets tecken, men min oppositionella natur glöder ännu under kolartrons aska. Om jag nu skreve »Smeden», torde han bli mer lik Nietzsche än en arbetare.

* * *

Vit vilar snön.

VIT vilar snön på
vågiga ängder,
vinande vräker
vinden sig fram,
grälande gastar
gallra i skogen,
tjoh! höres tjutet
från kulornas djup.
Frysande furor
höljda i fällar,
dolda i dräkt
av skinande snö
trotsiga tallar
täljande sekel,
täcka vårt land i
vilt majestät.

Uven och ulven
dväljas i urskog,
ruva på mord och
ropa på rov,

brummande björnen
bäddar i idet,
räv irrar illslug
kring efter byte.
Berg hänger brant sitt
bågiga utsprång
hän över friska
forsarnes fall.
Dvärgar i dagen
guldskatten draga,
skatten som gömts i
hällarnes djup,
hamra den sedan
till buktiga hornen,
ristande skickligt
runor på dem.
Skogsfrun den sköna
skymtar bland träden,
trollen de tumla bland
buskarne om.
Väldiga näcken
vilar i forsen,
harpklangen dånar
tungsint och dov.

Hugstor i härnad
härjar den tappre,

dödar och blöder,
förblöder till döds;
fri var han född och
fri vill han leva,
fri går han in i
gudarnes gård.
Präktig är pannan,
pockar på välde,
blicken är blå och
blixtrar av mod,
klangfullt är språket,
klingande kraftigt,
sjunget i stridens
stormande lek.
Hemma den höga
husfröjan väver
tyst åt den trotsige
trevnadens tyg,
blek blev hon ej, när
blodig han fördes
hem för att domna
vid hennes barm,
stark i den hårda
härnadens öden
gråter hon icke vid
gapande grav.
Kär var den fallne,

fader för fagra
söner, men stark
är kärlekens makt.
Fri går hon snart
till Freja den fagra,
möter sin makes
mäktiga famn.
Kärlekens ked dem
kedjar tillsamman
evigt till ett i
älskande bröst.

* * *

Varthän går viking ur hög.

MULTNADE i högen
vid en strand i en nordisk invik
med hjälteliket
hjältejaget
i likkött till mull och dunst;
blev till gräs,
blev till träd och mossa,
krypande larver,
fagert vingade flygfän?
Ingen anar
hjälten i markens gräs,
i lundens kronor,
i strandens gröna pilar.

Eller steg ur högen
under torvor gröna
ur hjälteliket
en ljusgestalt, osynlig
för ögon som ej se
vad ej är utkött likt,

höjde sig så över högen
genom torvor gröna
dimlikt uppspirande,
såg över månljusa viken
silverlikt månljus i hjälm,
silverlikt månljus i sköld och brynja,
vandrade ut på nattlig stråt
— vart?

Drog han ut på töckenstigar
i havets dimmor
över gamla vägar
till Katanäs, Orkeney, Man?
Var i hallen hos fränder,
osedd.
Lyssnande hörde han
sitt namn med speord nämnas
eller med ära,
vredgades,
log,
ville säga sitt eget ord,
ingen hörde rösten.

Ensligt vandrande
såg han fälten från gamla fejder,
gröna högar i Erin,
sörjande fallna vapenbröder,

sörjande ock
fallna fiender,
svårmodssönerna,
Erins tappre.
Sörjande, vittkringresande,
fann han ej bygd där han vistas ville,
längtade hädan,
kände sig styra ett drakskepp
högt över havets skyar,
vart? — till månen att vila?
eller till solens Himminborg?
eller en fjärran stjärna,
dit hans sörjande ögon
längtat i forna nätter?

* * *

En februarivisa.

SOL, sol, du varma
milda, förbarma
dig över norden,
frigör den arma
frostbundna jorden,
landet, där mörkret i världen är störst!
Dagen, ej natten,
växter och vatten,
icke de eviga drivor och isar
är det som släcker och läskar och lisar
tungans och ögonens svält och törst.

Sol, sol, du varma
milda, förbarma
dig ifrån ovan,
öka den arma
styvmodersgåvan,

värmen de sparsamma strålarna ge
tungsinnes-anden,
där över landen
himlarna ej lysa klart, men snöga,
— kallt bliver hjärta och kallt bliver öga
sist av allt kallt som de känna och se.

1896

* * *

Sigurd Jorsalafar.

OCH yret piskar och stormen snor.
Kung Sigurd sitter i tempelkor
och stirrar tungsint och folket tror,
att Sigurd lyssnar på psalmer.
»Vår store hövding, vår gode kung,
hans hår har grånat, hans själ är tung!»
— Kung Sigurd drömmer, att han är ung,
kung Sigurd drömmer om palmer!

Det vandrar vågor i Sudersjö,
det stândar palmer på Sikelö,
där mogna druvor, där mognar mö
för hårde härmän på haven!
— Kung Sigurds panna är hög och bred,
hon sjunker tungt emot handen ned
— det går en viskning i folkets led:
»kung Sigurd lutar mot graven!»

Vid Akersborg ståndar striden hård
och yxa klingar mot hillebård.
Där rider hövding i bräm av mård,
hans häst är blodig i manen!
— Kung Sigurds blick vandrar skum och vild
från Helge Olavs till Jungfruns bild
— »O helge Olav, var Sigurd mild,
kung Sigurd brottas med fanen!»

Och snöstorm viner om tempelknut,
och aftonsången är sjungen slut.
»Följ med, o kung, förrän snön fyllt ut
de sista stigade spåren!»
Han svarar icke, hans tanke flyr
från frost och vinter och storm och yr
— som segerherre kung Sigurd styr
med gyllne stam i Bosporen.

1891

* * *

Farväl.*

Efter Lord Byron.

De voro trogna vänner förr,
men världen lyss vid lögnens dörr;
och tro är falsk; och liv är tungt:
och ungdomsblod är hett och ungt:
och strid med den man håller kär
som galenskap och feber är.

Men ingen fanns som kunde mäkla
försoningen och skänka trösten;
de stodo där med ärr i brösten
likt brustna block av berg som rämnat.
och brottsjön skilde dem till slut,
men spåren forna dagar lämnat
ej frost, ej våg, ej stormens tjut
fullkomligt kunde plåna ut.

Ur Christabel av Coleridge.

SÅ farväl! och om för livet,
fare du i livet väl!
Var i hat ditt slag ock givet,
hat är biltogt i min själ.

* Till Lady Byron.

Låg det öppnat, detta bröst som
du så ofta slumrat vid,
där du fann den ro och tröst som
du försmått för evig tid.

Låg mitt hela väsen blottat,
blottad varje tankevrå,
kanske fann du stynget måttat
likväl alltför hätskt ändå.

Må de slösa bifall på dig,
höja lovets smickersång,
smickret självt skall förebrå dig
för en annans undergång.

Har jag felsteg ock bakom mig,
fanns då ingen annan arm,
än den arm, som lindats om mig,
att ge hugget åt min barm?

Och du själv! Tro ej en nyck blott
gör en ungvarm kärlek slö,
tro ej hjärtan med ett ryck blott
kunna slitas ut och dö!

Länge skola de pulsera,
blöda länge bägge två,
de som aldrig, aldrig mera
vänligt mot varandra slå.

Tyngre sorg är så att sakna
än en sorg vid gravens brädd —
bägge leva, bägge vakna
i för alltid enslig bädd!

Dig skall dock den tröst hugsvala,
som från mig så kallt man skar —
när den lilla börjar tala,
vill du lära henne: »Far»?

När hon lutar sig intill dig,
när du hennes läppar kysst,
tänk på den, som ännu vill dig
allting gott och sörjer tyst!

När du ser naturen välva
hennes anlets drag likt mitt,
tör en snyftning kanske skälva
ändå någon gång i ditt.

Felen såg du, såg så månget,
kvalets djup du ej förstår —
allt mitt hopp med dig är gånget,
är hos dig varhelst du går.

All min kraft är bräckt och bruten;
stolthet, som ej världen bröt —
böjd för dig, av dig förskjuten —
sist min egen själ försköt.

Men vart ord är ju förgäves,
helst från mig — det är ju slut!
Tanken binds dock ej — den häves,
vidgas, växer och vill ut.

Så farväl! I landsflykt driven
ifrån allt jag hoppats på,
härjad, skövlad, övergiven,
kan jag dö mer helt än så?

1892

Denna översättning har ej influtit i någon av mina föregående diktsamlingar, dels emedan jag ej funnit den tillräckligt färdig, dels emedan den haft ett visst hemlighetsfullt samband med »Mister Johanssons farväll», för vilken den delvis varit förebild vid sidan av den berömda visan om »Kungen av det nord-

liga Amerka» och den lika berömda om »skräddaren som drunknade likt en katt» — och detta samband synes mig icke sakna grund. Byrons »Farväl» misstänktes av mig att icke vara fullt äkta i känsla och ton, i synnerhet sedan jag sett uppgivas — av Jeaffreson, tror jag —, att när dikten skrevs, levde Byron i erotiskt samliv med en viss miss Clermont och hans bädd torde i så fall ej varit så alldeles enslig. Emellertid kan ju sagesmannen ha misstagit sig eller jag missmint mig. Byrons skilsmässa och därmed sammanhängande omständigheter tyckas ännu, trots all ansträngning, vara en olöst gåta. En man kan möjligen leva erotiskt samliv med en kvinna och ändå älska en annan med innerlighet. Dikten har i originalet trots allt detta alltför mycket av äkthet i tonfall och innehåll kvar att icke åtminstone delvis tros på, och översättningen må duga tills vidare.

* * *

Ahasverus.

Efter Adelbert von Chamisso.

MINNES du vår ungdoms hägring,
hur vi höllo av varandra,
hur vi skulle samfällt vandra
i den värld, som låg förtrollad
framför oss i Edens fägring —
och omätlig, stjärnesållad
såsom eterhavet drömde
vi vår framtid — minnes du?
Nej, ni glömde, nej, ni glömde
det, min fru.

Ja, ni glömde det! och matta
fraser skola alltså gälla
nu som minne, föreställa
att ni täckes er förbarma
över mig som andra arma,
vilkas sorg ni ej kan fatta

— sorgens sorg, den sammanbitna
bakom läppar, slutna hårt!
Mot mitt liv, det sönderslitna,
bröt du svårt!

I en bok från gångna tider
har jag läst en sällsam saga
om hur Ahasverus lider,
han som ej skall dö, men jaga
rastlöst genom sekler alla,
tills en dag basuner kalla
de förmultnade ur graven
och han själv sitt domsord får;
och han vandrar, stödd mot staven,
går och går.

Framåt över jordens yta
utan ro den trötte ilar,
låter världshistorien flyta,
ser hur våg i våg sig gjuter,
mänskoåldrar bli minuter
för hans blick och tiden vilar.
I sitt gamla bröst han döljer
smärtans tagg och kvalets tand.
Obeveklig honom följer
ödets hand.

Men var gång ett sekel tändes,
vaknar mäktig den eländes
längtan att till Salem vandra.
Folkslag bröto fram och trängdes
hårdhänt undan av varandra,
romarnes palatser sprängdes,
Islams stolta murar bräcktes,
floder togo nya lopp,
språk förgingos och det väcktes
nya opp.

Bland ruinerna han sörjer
och det gamla bröstet häves,
främmande är alltings stämpel
och han söker och han spörjer
efter Salems fallna tempel,
söker, spörjer blott förgäves.
Och kring hjärtat skalet tjocknar
marmorhårt, men innanför
är ett rum, där eld ej slocknar,
matk ej dör.

Jag är juden, evigt går jag!
— se ej på mig så förvirrat!
Det är Salem jag begråter!
Och när jag ett sekel irrat,

bland de öde murar står jag,
frågar, söker — frågar åter.
Men förgäves skall jag spörja
— intet svar ger återskall,
stenanleten se mig sörja
Salems fall.

1892

Att denna relativt lyckade översättning av en sällsynt skön Chamissodikt ej upptagits i någon av mina föregående diktsamlingar, kommer sig av att jag ej ville att den skulle kollidera med min »Evige jude», vilken ju dock är rätt olikartad.

* * *

Visdom.

DROTTNINGEN av Söderlanden
färdas genom ökensanden
— vad är guld och pärlor mot visdom?

Åsnor och kameler, lastade med guld,
svarta slavar och slavinnor,
bärande pärlor i säckar,
rubiner och smaragder
i skrin av elfenben
färdas genom ökensanden.
Högt på högsta kamelens rygg
tronar mellan mjuka kuddar
drottningen av Söderlanden
— vad är guld och pärlor mot visdom?

Livets gåtor: vad är gott att göra,
vad är ont?
Vadan stamma slavars,
slavinnors och drottningars ätter?

Är allt slut i döden?
Slitna trasor
om ett lik som vitnar
i den öde
virvlande ökensanden,
sådan syns den döde
drottningen av Söderlanden
— vad är guld och pärlor mot visdom?

En konung högt i Norden
vet vad visdom är.
Drottningen av Söderlanden
färdas över liken,
vilka vitna,
trasomhöljda,
i den öde sanden
— vad är guld och pärlor mot visdom?

1909

Skulle egentligen varit med bland »Bibliska fantasier» i »Nya dikter», men blev ej färdig före utgivandet av de senare. »En konung högt i Norden» är naturligtvis uppfattad från en plats söder om Palestina. Jag har sedermera tänkt framställa Salomos svar till den spörjande drottningen.

* * *

Allt längre i djupen jag fördes.

ALLT längre i djupen jag fördes
av drömmarnes välden i Hades,
där bruset av seklerna hördes,
som trötta i gravarne lades.

Såg Solymas tempel försvinna,
såg Salomos härlighet fallen,
såg Sodoma sjunka och brinna
bland liken i svavelsvallen.

Och Assur med uppryckta rötter
jag hörde i avgrunden stupa
och trampet av Chittims fötter
jag hörde förgås i det djupa

och brak från den störtade hopen
av murar i Elam och Babel
och dånet av Floden och ropen
från Kain, som dödat Abel.

1896

Tillhörde ursprungligen »Bibliska fantasier» (se »Nya dikter»), men uteslöts — av vilken orsak har jag glömt.

* * *

Giv liv och grönska.

JAG är den sjuka linden,
som ung ännu förtorkar.
Att strö torrt löv för vinden
är allt min krona orkar. —
Löv, fall, vind, för bort!
Det prasslar bland löven på marken torrt.

*

Väl är en skymt i allt som är och sker
av skönt som sörjer och av skönt som ler.
En fattig hed, en kal, förvissnat grön,
i höstkvällstöcknigt grått är ännu skön
för varje älskande och tankfullt öga.

Men för min egen syn, för kall, för tom
betyder allt, vad liv i högsta blom
fött fram av högsta fägring, endast föga.
Du sköna sorg, du leende av skönt,
gör allt jag ser nytt, levande och grönt!

När gren förtorkar och ej mera grönskar
och vårens tårregn på hans dödskval gråter,
då är hans liv blott det, att liv han önskar,
att längtan finns med liv att fyllas åter.
Du kära vår, finns livet i din tår,
så gråt mig grön, du kära, ljuva vår!

*

Liv, som fyllt mig, gudomsgnista,
du som nu mig flyr,
giv mig ännu några sista
livets äventyr.
Döden skrämmer, alltför branta
stupa stigar ned
på den mörka obekanta
djupets nedåtled. —

1899

Väl mycket likt Levertin.

* * *

Skumögt i mörkret vi treva.

SKUMÖGT i mörkret vi treva.
Dräpa sig själv är att leva,
håll den du hatar kär,
var den du icke är,
gör det du icke kan,
varder du man!

Omkr. 1900 (?)

Skulle visst vara med i en samling bittra epigrammer, framkallade av den konflikt jag en tid befann mig i mellan omutliga krav, som jag ansåg mig böra lyda, och min oförmåga att lyda dem.

* * *

Nyköpings gästabud.

JAG håller fest, med mina vers till gäster,
det dricks otroligt och det skryts förfärligt
likt fulla riddare och mätta präster,
men deras glada rus är icke ärligt.

Och hovmansversar stiga fram och buga,
hur välskt och sirligt är ej allting skrivet,
jag tror dem icke, dessa rim, de ljuga,
de bringa sist mitt samvete om livet.

De tala lättsint ord, det är att dölja
att uppror mot mig själv i skymning tassar,
med kappans lätta sidenveck de hölja
ett tvivels dolk, att bruka när det passar.

Jag grips av skam för detta falska gyckel,
för mina ark i ett av skåpets gömmen
jag vrider om i bittert hån min nyckel
och rider ut och slänger den i strömmen.

Ty mina dagars ro, min sömn om natten,
ha de förött med all den Håtunleken,
den glada leken med de lömska spratten,
den glatta minen och de dolda sveken.

*

Men Bjällboätten är dock Bjällboätten
och ingen boskap förd till slakt från betet,
så får väl nåden då gå före rätten,
för agnars ondhet bränner ingen vetet.

Jag öppnar bommarna på nytt, jag banar
mig vägen fram till deras fängselkammar
och medan dunkelt framtidsont jag anar,
jag står i dörrn i vankelmod och stammar:

»Så gån härut, I hertigar av meter
och riddare av rim, jag löser bandet,
och riden ut att göra mig förtreter
och föra ofog över hela landet!»

1896

* * *

Stänk och flikar.

FRÅGAS: »varför blanda
högt och lågt så där,
mot det helas anda
olikarten skär?»
— svarar jag så här:

»När i huvudstaden
just ett regn har slutat,
medan vaktparaden
under dån av trummor
nalkas slottsfasaden,
ser jag alla slagens
folk i trängsel trång,
torgens gamla gummor,
som på fisken prutat
förmiddagen lång,
processionens trista
tåg med lik i kista,
barn i skratt och språng,

ynglingar som nicka
hemligt åt en flicka,
sneglande åt lagens
vakt med gömd battong,
prinsarna och kungen
tätt vid tiggarungen
och två män, som dricka
i en trappnedgång,
men ur Mälarvågen
stiger Irisbågen
högt mot högt som språng.

Kunde ögat skåda
bilden av det hela,
kunde örat höra
strängarna, som spela
huvudmelodin,
kunde sedan båda
konstfullt sammanföra
allt i symfonin,

visste då vårt öga,
visste då vårt öra,
att det högsta höga
och det lägsta låga,
våra tankar våga

dröjande beröra,
såsom toner höra
med i harmonin.

Men de skilda ljudens
helbegrepp är gudens,
icke människans,
formernas och skrudens
sammansyn är hans.

När min blick vill famna
formens, dräktens, färgens
allt av blott en timmes
liv vid Mälarns vik,
ser den skymt och stycke,
ser den glimt och flik.

Vill mitt öra samna
allt i enhet, hör det
tonstänk lika bergens
ekon av musik,
intet mer, vad gör det,
blott en själ förnimmes,
blott av liv ett tycke
är i stänk och flik.

1896

* * *

Gitarr och dragharmonika.

TVÅ grannar jag har i min boning
— den ene är sentimental
— jag hör honom högt deklamera
om sorg och livets kval.

Ibland är han dyster och bitter
och melankoliskt bisarr,
ibland litet svärmiskt elegisk
och sjunger ibland till gitarr.

— Den andre är munter och lustig
och bondsk och grovt burlesk.
För honom är sorg och bekymmer
blott skrymt och skrock och fjäsk.

Han grubblar ej alls, han skrattar
åt livet helt sonika
och visslar och sjunger och spelar
på dragharmonika.

— Man tröttnar att lyssna på sådant!
— och dock har jag vant mig därvid;
den ene han liknar min nutid,
den andre min gångna tid.

Och stundom, när ledsnad mig trycker
och dagen mig tycks för lång,
jag präntar och sätter i noter
små stumpar av bägges sång.

Och sägs det ibland, att musiken
är mindre melodiskt fin,
och är icke allt som det borde
ibland med harmonin,

så kommer det av, att gitarrsång
och dragharmonikesång
stämts upp från höger och vänster
ibland på samma gång.

1891

* * *

Intet krut!

(Norskätare och svenskätare tillägnat.)

KLAR är himlen. Strid på vågen.
Vapendån kring land och vatten.
Kulor vissla genom tågen.
Skott och skrik och hi! och hej!
Med den svenska flaggfregatten
stångas »Løvendahls galei».

Armar, knotiga som trossar,
göra tjänst vid babords låring
— det är Bergens bästa gossar,
djärva satar, fan i våld.
Chefen är en tjuguåring,
Peder Wessel Tordenskiold.

Fri som örnen, djärv som stormen,
glad som solsken över haven,
smärt och stolt i uniformen,
fri och djärv och glad och käck,
i en röksky halvt begraven
dundrar han från akterdäck.

Ojämn strid mot övermakten,
aldrig låta skallet fånga
sig som villebråd på jakten,
aldrig fira flaggan ned,
en mans seger över många,
så är Peder Wessels sed.

Och allt starkare går åskan
från de elduppglödda gapen,
och allt vildare går bråskan
vid kanon och skot och rår;
döden eller fångenskapen
eller stolt triumf är vår!

Men vad nu! Hör, dånet brytes
tvärt av tystnad. Luften klaras
och på bägge däcken rytes:
eld! Giv eld! För satan, skjut!
Och på bägge däcken svaras:
blankt omöjligt! Intet krut!

Och med halvt förlägna miner
Norges väderbitna gastar,
Sveriges bistra karoliner
tysta se varandra an,
medan segelmassan kastar
dem allt närmare varann.

Långsamt tobaksbussen valkas,
ögonen alltmer förbluffas
och ju närmre skeppen nalkas,
minerna på bredden dras
— björngrinsbrett, som när det luffas
över Kölen på kalas.

Plötsligt dundrar från fregatten
sjufalt ett hurra! och hundra
svenskar svänga högt med hatten:
»leve Wessels land, hurra!»
Från det norska däcket dundra
hundra stämmors svar: hurra!

Blott en enda svallvåg välte
nu emellan bägge däcken.
Havets gunstling, Norges hjälte
stod med bägaren i hand:
»Hit med vin och det på fläcken!
Leve Karl den tolftes land!

Det är slut för denna gången.
Käbbel höves pack och ungar.
Alltför litet bas i sången
har en kamp förutan krut!
Intet men ha våra kungar,
om vi vila en minut!

Än finns krut i bägge landen.
Även det tar slut omsider.
Då, god' vänner, räck oss handen
ärligt till försoningsfest!
Tack! Farväl till andra tider!
Men välkomna till härnäst!»

Seglen fladdra. Rodret vändes
och mot vågorna förklingar
hälsning, som till avsked sändes
ifrån svenskarnes fregatt.
Peder Wessel står och svingar
över relingen sin hatt.

Många år sen dess ha flytt och
folk mot folk stå vapenlösa.
Det har ropats: skjut! på nytt och
det har svarats: intet krut!
Det är dumt att krafter slösa
på en kamp, som kämpat ut!

1890

I en norsk tidning stod ej långt efter min dikts uppträdande i Göteborgs Handelstidning en dikt av Kristoffer Randers, vilken ej synes ha tyckt om den där krutbristen, en dikt, som av allt att döma var ett rätt fientligt svar på min. Episoden, jag ungefärligt skildrat, lär emellertid enligt en uppgift i en norsk tidning verkligen passerat. Den synes mig ännu besitta aktuellt värde.

* * *

Vapenvila.

OM gränsen de trätte och slogos,
tills gränsen av blodstänk blev röd,
och fästningar gåvos och togos
och högt över dödsskränen ljöd:

»Hugg skurkarne sönder och samman,
de strida mot sanningens sak,»
och hatet, den härjande flamman,
sjöd vilt i bataljernas brak.

Men stundom de vämdes vid blodet,
som levrat på rustningen satt,
och trött blev det trotsiga modet,
den kämpande armen blev matt.

Och fridskölden höjdes på stången,
försoningen fläktade sval
kring skövlade byar och mången
var gäst i sin fiendes sal.

Och drag, som han mötte i striden
så mörka i hjälmskuggans natt,
se ljusare ut emot siden
och spetsar och jägarehatt.

De män som han förr velat kalla
blott djävlar och vilddjur och troll,
de blevo förvandlade alla
till mänskor på närmare håll.

Den hatade rövarenäven
kan vara en riddarehand,
den lömske och listige räven
är trogen till döden ibland.

Att fiender icke blott strida
av ondska och låghet han fann,
de tro och förtvivla och lida
och längta och hoppas som han.

När därföre stridsherren manat
ånyo till slaktningens dans
med känslor han förr icke anat
han fällde sin dödande lans.

Han stred för sin plikt och sin ära,
för hem och för folk och för stat,
men aldrig han mer ville nära
sitt forna förtvivlade hat.

Han led av det tvingande öde,
som styrde hans mördarefärd,
och sörjde de blodige döde
som dignade ned för hans svärd.

1886

Ursprungligen tror jag att denna dikt uppkommit på grund av det märkliga faktum jag iakttagit angående mitt förhållande till rivaltidningen i Karlstad. På förmiddagen skrev jag en bitande, ja halvt förintande artikel mot sagda rivaltidning — på kvällen satt jag och drack punsch på Stadshotellet med dess redaktör, den godsinte, humoristiske och i allo duktige Daniel Olsson, vilken jag särskilt tyckte om. Likväl ha väl idéassociationer åt det mera patetiska hållet framkallat den stora högtidligheten i stycket. Jag erinrar om svenska och ryska officerares kordiala samkväm under vapenvila, om själva v. Suchtelens, Sveaborgsmannens, opartiska skildring av kriget 1808—1809, samt hans sedermera stora popularitet hos stockholmarne som ryskt sändebud, om landshövding Wingårds rörande ånger, av honom själv skildrad, när han som ung officer satt grensle och grät på den kanon varmed han nyss skjutit sönder en liten trupp värnlösa franska soldater som gingo över isen inom skotthåll från Stralsunds murar — se Wingårds »Minnen» — samt om Tolstoys skildring av franska och ryska utposters vänskap, när en vapenvila gjorde det möjligt att utöva sådan.

* * *

I tornet.

SE solen, vårsolen, skönhetsbringarn
strör törnrosskimmer i morgonskyar!
Högt upp i gluggen stå jag och ringarn
och se på skenet kring land och byar.
Se, dagen vaknar, se solens kyssar
på viken glittra, en snipa kryssar
i vida kretsar till stan med laxar,
nu vänder stäven och seglet flaxar,
det är visst Olle på Västanö,
det friskar på, det går duktig sjö!

Och se på stan, hur var skorsten ryker,
det kokas kaffe i alla köken,
och när en bris över taken stryker,
i lätta virvlar han välver röken.
Och på en gård står en tös i linnet
vid sån och skubbar sig blank i skinnet,

hon gnor och tvättar, hon gnor och tvättar,
bredvid står flickungens mor och trättar,
de niga bägge med argsint hån
och tösen dyker på nytt i sån.

Och som när ögon slås upp, så firar
från fönstren stan sina rullgardiner,
och stan han morgnar sig, stan han plirar
mot morgonsolen, som ler och skiner.
Den gamle ringarn han står och väger
sin hatt i handen, och skyggt han säger
i avbönston efter gammal vana:
»det är precis som ett pamorana,
jag är väl dum nu, min gamle tok,
men det är rakt som en bilderbok!»

Ämnad att utgöra inledningsstycket till det stora stadsepos d:r R. G:son Berg upptäckt under sina Frödingsforskningar i tidningar, kalendrar och manuskript — se hans sista skrift om mig. Jag närde för övrigt en plan att sätta hela Värmland på versfötter, land som stad, herrgårdar såväl som bond- och torpstugor, skogar, åkrar och allt levande som bebor allt detta. Men planen utmynnade i några få knapphändiga fragment.

* * *

SATIRER, MUNTRA DIKTER M. M.

Fågelkvitter.

DU tycker du är vis, du,
är vis, du, är vis, du,
för det du aldrig ler,
men var på annat vis, du
och grina inte mer!
Ni människor fäkta och sträva
och slåss om mitt och ditt,
om mitt, ditt,
om mitt, ditt,
om mitt, om ditt, om mitt, ditt, ditt —
nej, bättre är att sväva
på lätta vingar fritt, fritt, fritt.

Det visslar och det piper,
du tycker du begriper
vart kvitter och vart pip,
begrip, du,
ditt pip, du,
blir bara litet lip.

Begrep du ej med titten, du,
betydelsen av kvitt, kvitt, kvitt,
är du ej värd en vitten, du,
och icke värd en titt, titt, titt.

1893

Hanns v. Gumppenbergs förträffliga tyska översättning av detta stycke har lärt mig, hur klumpigt jag betett mig vid försöket att återgiva fåglars beteende. Jag har därför gjort om visan icke så litet och därvid nog haft Gumppenbergs översättning i minnet.

* * *

Chrysantemum.

PRINSESSEN er neppe sytten År,
det er som en Dans, når Prinsessen går,
Prinsessens Latter, den er som en Sang,
jeg synes der er slig en lystig Klang
i Navnet Chrysantemum,
Chrysantemum! Chrysantemum!
Chrysantemumblomsten, Prinsessen vår!

Hu er lidt japansk i sit Farvespil,
men smiler på Norsk og er kjæk og snild
paa Oplandsmål og er rank og smal
som Pigerne pleier i Gudbrandsdal.
Hu heter Chrysantemum,
Chrysantemum! Chrysantemum!
det Navnet er lystigt at lytte til!

Prinsessen hu vifter med Viften sin
i broget japanske Lanterners Skin,
hu tisker og hvisker og rødmer småt,
hu synes hu spiller sin Rolle godt.
Så tidt som jeg ser på Chrysantemum,
Chrysantemum! Chrysantemum!
det danser og synger i Sjælen min!

1892

Om en ung norsk dam, som en gång deltog i något improviserat japanskt upptåg.

* * *

Min vita sidensko.

Fröken Alice:

DET jämrar och det gnäller
i livet nu för tiden:
vårt liv är blott ett jämmerliv,
vår jord en jämmerdal.
Den är så katten heller
— min vita sko av siden
vet bättre råd, på rosor går
hans dans på livets bal.

Och den som står i hörnet,
när glädjen givit korgen,
men tom på rosor, jämre tyst
och lämne oss i ro!
Och tala ej om törnet
och synderna och sorgen —
jag sparkar undan släpet med
min vita sidensko.

1892

* * *

Karikatyriska sonetter.

Tillägnade Albert Engström vid hans 40-årsjubileum.

I.

MIG lyster leka litet med sonetter,
än ståtliga som Venus på sin snäcka,
än vekliga, att veka minnen väcka
av Tanagras förtjusande koketter,

den hellenistiskt senantika täcka
rococostilens näpna statyetter,
som kanske snarast likna skåderätter,
— de ge aptiten, den de genast släcka,

än litet djärva som när Heine retas
med kvinnokattor, dem han ville klappa,
och flickors mjauande, när ömt de ljuga,

än tröttande som stundom, när det metas
och inga fiskar på en metkrok nappa,
den här sonetten torde kanske duga.

II.

Att smida nätta rim och riktig meter
beror kanhända endast på försöken
— jag minns hr Lind, hr Lundegren och Fröken
Lo — Le — Li — La? Jag minns ej, hur hon heter.

Det var i deras vers en verklig eter
av något ljuvt som tröst i livets öken
— »tout est soldat!» försöken blott, försöken,
vi äro alla kanske snart poeter?

Men kanske äro alla ej de största,
och mera stora, när de stå i köken
och äro kvinnor, kokande potatis?

Och mången skald har större makt att törsta
— än dikta vers — till konjaken och röken,
när han av middagen fått kvantum satis.

III.

Dock finns en skald, som heter »Doktor Hanna
Kattunenstedt» och anses vara kvinna,
men kanske hellre borde nämnts »maninna»,
som Skriften brukar, eller kanske »manna»,

ty rikligen hon låter rimmen rinna
liksom i koppar från en kaffepanna,
men hon har ock tänkt ut det enda sanna,
är tänkerska och icke blott skaldinna.

En annan skald, som heter »Fredrik Utter»,
är hennes man, »kaptenskan» är hans titel
och hos Fru Doktorn lever skalden gratis.

För längesedan förde han en kutter,
nu vaktar han beskedligt Doktorns kittel
— här ser du mannen koka Fruns potatis.

IV.

Men lämnom detta alltför sammanköna
bekanta mannakvinnligt filiströsa
och sökom upp det mera graciösa
hos någon av balettens yngsta sköna,

som kan behagfullt med behagen slösa,
att med sin kärlek kärleksfullt belöna
den mammonskärlek som hon själv fått röna
— dock anses hennes seder litet lösa.

Att tjusa, tjusa, tjusa, endast tjusa
likt fjärilar och rosor eller liljor,
är icke detta allt den lilla vill er?

Har hon ej makten att bedåra viljor,
när hennes gazer blombladslika susa
om det som liknar dansande pistiller?

V.

Ock prisar jag en annan ung Undina
för allt hon givit åt den unge narren,
till förevändning brukande cigarren,
han köper dagligen hos lilla Fina.

Hur oskuldsvackert hennes ögon skina
vid varje lådstöld! men hon älskar narren!
och är dock värd en visa till gitarren.
Vad vet om gott och ont en ung Undina?

Så stämmen gärna möten i de tysta
gustavianskt förlåtande alléer
och skymmande buskager invid Haga!

Och bliven I för mycket sammankyssta
så sörjen icke, kloka ögon se er,
det är för dem ej synd, men lustig saga.*

VI.

Väl mången kvinna har jag mött på gatan
med kraft i haka, näsa, mun och vilja
— de ha ej blomblad såsom ros och lilja
men hårdhetsfjäll som skal av Leviathan.

Var det en gudom, alltså icke satan,
som gav att hållas rak på livets tilja
till stöd allt hårt, till dess hon ej kan skilja
på ont och gott, den resliga ragatan?

* Här följde ursprungligen ännu en sonett, som närmare omtalade vilkas de skådande ögonen voro — Gustav III:s, grevinnorna Löwenhjelms och Pipers samt hela det intelligenta och lättsinniga gustavianska hovets. Sist en liten varning till försiktighet i betraktande av de möjliga farorna av dylika möten. Sonetten blev emellertid utesluten och det måhända på goda grunder.

Ock har jag mött lik stolta ärkeänglar
med något starkt, men även mycket gott i
en både klok och stark och ädel donna!

Men jag, som sjuklig går omkring och gänglar,
är icke stor nog som Buonarotti
att älska en Vittoria Colonna.

VII.

Och om på mjuk, men stark italienska
sonetten ljuder väl och spänstigt böjlig,
den tycks mig ofta ljuda tung på svenska*
och litet utsökt sökt, tvångsfyndigt löjlig.

* Olyckligtvis kom mig vid sonettdiktandet i händerna ett häfte av »Ord och Bild», innehållande bl. a. en alldeles utmärkt och osökt klingande sonett av C. D. av Wirsén, därtill erinrade jag mig den också utmärkta sonetten av Snoilsky om kungen i Sachsen, som samlade porslin, och kungen i Preussen, som samlade jättegrenadjärer — Snoilskys övriga sonetter har jag glömt. Emellertid förhärdade jag mig och fortsatte. Om jag ej misstar mig, var det dock min ursprungliga avsikt att låta nycken föra pennan till sonetter för att utröna, om sonetten verkligen dugde till annat än parodier på svenska, vilket jag misstänkte icke vara fallet. Så kom Engströmsjubileet emellan, jag fann mina hittills färdiga sonetter lämpade för Strix' jubileumsnummer, ombildade här och där, och lade till några för det högtidliga tillfället passande. Engström har sedan gjort en karikatyrisk sonett, som jag tror överträffar alla mina, och jag erkänner numera att sonetten kan brukas på svenska även utan karikatyr.

Tänk dig en skånska eller gästrikländska
skandera min sonett — är saken möjlig,
att denna sagda människa, att den ska
ha nog norskt mod att finna den fornöjlig?

Om född i Norrland, född på skånska slätten,
sonetten tycks mig tråkig, så man gäspar,
ehuru sömn på grund av arghet flyr en.

Och hur man gör sig till och hur man läspar,
mig tycks den svenska kantiga sonetten
inbjuda osökt till karikatyren.

VIII.

Mig tycks karikatyren delvis väckes
av myndighet som domstolsvärdigt setat
och talat dumheter och icke vetat,
att myndigt dumt lätt brännes eller släckes

av rit- och skrivstift brukat av den käckes
förfarna hand, som icke lätt förskräckes
av paragrafmän, om de också letat
i riksarkiver eller vad det hetat.

Nåväl, sonetternas bestämda regel,
som föga lyckats på vårt modersmål
gör anspråk på att tas »au sérieux».

Dem har jag gjort, bränn gärna dem på bål
och låt ditt löje så med lösta segel
gå utomskärs från stranden av din ö.

IX.

Jag minns vår Sandhamnstid bland äventyren
av detta liv — jag var en äldre herre
i egen mening, men för fet dessvärre
att ledigt klättra upp i Sandhamnsfyren.

Ni yngre tycktes mig att vara smärre
i livserfarenheten och figyren
— jag gick på branten av karikatyren
som något värdig äldre yngre herre.

Då föll jag kull i gräset, stött av stenen,
men jag blev hjälpt på väg av brodern Acke,
och av Albertus, smidige och smärte.

De bägge drogo långsamt mig i benen,
liksom en kälke drogs jag på min nacke.
Är ej karikatyren sådan, mi Alberte?

1909

Väl kännande att festföremålet — stor latinare! cum laude i tentamen! klingande vältalare på ciceronians latin — ännu större i grekiska — laudatur! — ehuru han på grund av omgivningens okunnighet sällan brukar detta språk — helst torde höra sig åtminstone benämnas på latinskt sätt, har jag här liksom eljest i skrift sökt göra honom till viljes.

* * *

En Rim-Pokal

i underdånighet framräckt

till

Välborne Herr Verner von Heidenstam

och

dess Dygdädla Maka

av

Runius d. y.

Festligt vid flammande bloss och vid sorlet av glammande gamman
Runius räcker pokaln den med rimlim han rimmade samman,
önskar av lyckan allt gott åt en Förste av orden i norden
sampt åt den ädela Dam i hans stuga en fruga är vorden,
kärlige vänner och ärliga tärnor och drängar,
bäste hästar i stall och goda frodiga ängar,
rikligt av värmandes ull och rikligt av prydandes lin,
hjordars flödande mjölk och honung av strävande bin,
mycken och allsköns mat på faten och frusande vin,
söderns glödande frukter: druvor, melon, apelsin,
goda klenoder i gyllene skinande skrin,
sälta av skämt och sötma av ljuv mandolin,
hut åt de arge belackares grin,
glättigt sinne och glättig min,
ättling ädel och fin,
ståtelig båt vid strand,
gott mod med roder i hand,
bragd i poemataland!
Välborne herrskap, besitten det bästa I gitten:
och när vid fyllda pokalen i salen I lycklige sitten,
ljusa av sol som när sommaren glimmar i Junius —
haven i hug denna fest och den gästande rimmaren Runius!

1896

Den gamle professorn.

I vårglitter klädde sig staden,
i pigor, studenter och barn,
i snöslasket strök promenaden
från Kap till Sankt Eriks kvarn.

— Ett vimmel av glunt och magister,
»tunguser» och »herrar med hund»
och stora och små verdandister,
som skakat vårt samhälles grund.

Och gamla beskedliga brackor,
som aldrig gjort någon för när,
och gamla mamseller med rackor
och unga med läppar som bär.

Men liksom den stolta fregatten
bland skutor av sämre fason,
i folkvimlets böljande vatten
sköt fram en professorsgallion.

Där vandrade Petrus Lombardus,
de stockortodoxes profet,
i gräl med adjunkt Abelardus,
den heterodoxe, ni vet.

Och görande »hornslut» med benen
professor Protagoras gick
och såg på livsfenomenen
med »sinnligt förnuftig» blick.

Och Mammuth bland våra jurister,
professor Pandektenstrand,
kom efter och skakade bister
en käpp i sin »taka hand».

Men vem är väl han i tulubben
och stora galoschers trask,
den grinande lustige gubben,
rätt lik en antikspelsmask?

Åt solen han småler förtroligt
ett »mjukis, min ärade vän»,
och småpratar högt och har roligt
och tittar på solen igen.

Och kör han tillsammans med knuten
på irrande villsam stråt,
far hattskrållan av på minuten
och mumlas: »ursäkta, förlåt!»

Men kör han mot gamla prostinnor,
görs icke det ringaste krus,
ty hörnhusen tar han för kvinnor,
och kvinnorna tar han för hus.

— Så kryssades det genom staden
bland pigor, studenter och barn,
mer leende log promenaden
från Kap till Sankt Eriks kvarn.

Men djupt i den gamla tulubben
det bodde en hederlig själ,
den gamle förträfflige gubben,
han ville all världen väl.

Han tänkte och kände så ärligt,
— en sanningens redlige tolk.
Vad mer, om han fann det besvärligt
att vara som annat folk!

Och nu är den gamle förlossad
från människors gycklande dom.
Den komiska masken är krossad,
den gamla tulubben är tom.

Och åter vid Fyris vi vandra,
när staden sin vårdräkt fått;
nu gå vi och skratta åt andra,
men skratta ej mera så gott.

Huvudpersonen är naturligtvis gamle professor Svedelius. Jag kände honom föga och tror att föga sympati rådde oss emellan. När jag var hos honom för tentamen, föreföll han knarrig, t. o. m. argsint. Men andra berättade om hans originalitet, distraktion (kanske ibland medveten och för att roa dem han märkt vara tillgängliga för komiken i hans beteende) — hur han av distraktion alltid drack »bottenfockar» på landskapsfesterna i stället för att »smutta» med sansning och måste följas hem till Skytteanum av sina dalmasar m. m. m. m. — och hans välvilja att låna ut pengar hur mycket som helst åt dalmasar och andra samt ge laudatur åt alla som stannade i tentamen i två timmar antingen de kunde något eller ej. Att jag själv med min svartmuskiga rucklareuppsyn kanske föreföll honom misstänkt, är ej underligt, ej heller, att jag själv ej kände mig vänligt berörd. Emellertid tyckte jag om det där de andra berättade och fann hans svenska statistik nästan lik »en rolig bok» och honom själv komisk, vilket verkade försonande. Det är likväl snarare de där andras uppfattning än min egen som genomgår dikten, de, som kände honom närmare, torde haft rätt.

* * *

De gamle och de unge.

VI hurrade medan vi skuttade ut.
De gamle de sutto och gluttade ut.
Farväl!
Se om er väl, när det blåser kallt,
välkomna igen, när ni sett på allt!
Farväl! Lev väl! Farväl!

De gamle de sutto och viftade ut.
Och flickorna parvis vi skiftade ut.
Lev väl!
Och var tog sin, och jag tog min.
Vi svängde med hatten och nickade in.
Farväl! Lev väl! Farväl!

De gamle de sutto och spanade ut,
ty våren och ungdomen manade ut.
Farväl!

Och hade de sluppit från åldern loss,
de skuttade väl i galopp till oss.
Farväl! Lev väl! Farväl!

Och speljakten sköto vi sjungande ut.
I livet vi färdades gungande ut.
Lev väl!
En gång är det vi, både jag och du,
som ropa åt sjön som de gamle nu:
Farväl! Lev väl! Farväl!

1891

* * *

Lycksalighetens ö.

JAG har återsett min första flamma
på Lycksalighetens ö vid Ronneby!
Hon var lik sig — samma friska hy,
samma hår av sol och sommarsky,
samma ögon, ja hon var densamma!

Ja, där låg min mångbesjungna flamma
mitt i gröna gräset utan hatt,
och hon skrattade sitt gamla skratt
och i famnen sprattlade och spratt
någonting, som skrek och sade »mamma!»

och det skrek igen och sade »mamma!»
som det skriks och sägs vid fyra år,
och det sprattlade med ystra tår
och det slet i stackars mammas hår
och fick kyssar av min första flamma.

Och jag drömde om en kväll på våren,
hur vi möttes i en park i smyg,

huru ung jag var och dum och blyg,
hur vi skildes åt i fläng och flyg,
när en fågel prasslade i snåren.

Och jag tänkte: det är tid att klaga,
jag vill dikta mig en melodi
med all världens vemods vemod i
om min unga dröm, som är förbi,
om det yngsta i min ungdoms saga.

Men, o kärlek, jords och himmels under,
allt jag kände var ett välbehag
av att se min första flammas drag
lyckliga som fordom än i dag
skratta i Lycksalighetens lunder.

Och jag sade för mig själv: »anamma,
det är underligt med detta här,
kanske var jag aldrig riktigt kär
eller kanske att jag ännu är
kär i dig, min kära första flamma!»

1892

Denna »första flamma» torde mer tillhöra fantasien än verkligheten. Det är icke lätt att säga, vem som var min »första flamma». Jag började ha »flammor» ganska tidigt — vanligen sedda på avstånd. Men ett visst mått av sanning torde dock finnas i dikten, angående ovissheten om djupet och styrkan av min kärlek till mina »första flammor» i allmänhet.

* * *

Sol och pannkaka.

DEN sköna byggnaden jag byggt har krossats,
i årens lopp ha alla fogar lossats
och alla krampor, alla spik och skruvar,
och i ruinerna bo möss och uvar.

Det stolta tornet, högt som Gaurisankar,
jag byggt så djärvt av unga käcka tankar,
har böjt sin panna djupt och vittrat sönder,
till grustag kan det nyttjas nu av bönder.

Och mossan grönt på gistna murar sömmar
kring fresker målade med framtidsdrömmar,
och med panelen stormen hårt förfarit,
och ingen ser var stuckaturen varit.

Och nischerna, där mina gamla gudar
i naken skönhet eller marmorskrudar
sett ner med nåd på mig och andra fromma,
de äro sönderfallna eller tomma.

Bland golvets längesedan ruttna bräder,
där fantasierna i silkekläder
som unga fröknar svängde sina fötter,
där trängas enarnes och ljungens rötter.

Men ser jag noga, varsnas ännu spåren
bland fallna väggar efter korridoren,
som mattlagd ledde till de där gemaken
med amoriner målade i taken.

Allt det som tyngst i mina tankar vägde,
allt det jag skönast ibland skatter ägde
i smakfull ordning hade där jag hopat
— nu är det stulet eller undansopat.

Dit skulle jag ha fört den högttillbedda,
den efterlängtade, den aldrig sedda,
där skulle vi vid skymningstiden sitta
och på varandra och i brasan titta.

Jag skulle lagt min stolta furstehjässa
i sammetsklädda knän hos min prinsessa
och sett det färgspel hennes ögon speglat
och huru drömmar över djupen seglat.

Och lugn och glad och kär jag skulle skrutit
om storverk, som jag utfört och beslutit.
Hon skulle kysst min panna varmt och stilla
och viskat: »utmärkt bra, min gosse lilla!»

Ett snöpligt slut tog hela kärleksdramen
— jag fick ej reda på den sköna damen.
De vackra taken ligga nu på backen
och amorinerna ha brutit nacken.

Det är omöjligt att bo kvar i huset,
nu vill jag skaffa bort det myckna gruset
och stommen vill jag ge den sista sparken
och jämna allt, som ännu står, med marken.

Och pietetens tårar vill jag svälja,
med sorg i hjärtat vill jag gå och sälja
åt samlarvurmar eller taveljudar
vad som är kvar av mina spruckna gudar.

Men sedan vill jag bygga mig en stuga,
en enkel fyrkant med en dörr får duga,
och där på gröt och välling vill jag leva
och flitigt prosans tunga svarvstol veva.

Och jag vill skaffa mig en duktig kvinna
till mina dagars följeslagarinna,
ej någon svärmande förfinad toka,
men en som stoppar strumpor och kan koka.

Kom sedan vem som vill med nya planer
att bygga slott och leva som romaner
— jag vänder vresigt ryggen åt förslagen,
ty slikt är dyrt och fyller icke magen.

1889

Trots den tarvliga rubriken, de romantiserande talesätten och det kanske alltför överdrivna uttrycket av ett beslut att bli en riktig vardagsbracka, eftersom illusionerna visat sig falska — återstår ändå en rest av sanning i denna enligt min mening icke dåliga dikt — bitterheten hos en som redan vid 29-års-åldern känner sig misslyckad.

* * *

En rackelhane.

JAG har hört om en rackelhane,
som blev illa med hagelskott skjuten,
att det skottet blev icke hans bane,
fastän en av hans vingar blev bruten,

och att sedan den rackelhanen
icke alls blev av hunden funnen,
utan hängde allt kvar i granen,
tills all fara för skott var försvunnen,

och att sist föll han ned som ett knyte
av nyss plockade blodiga fjädrar
och förunderligt nog blev ej byte
för en räv eller annat, som vädrar.

Och rackelhanen han slog sig
allt fram genom höst och vinter
och höll sig ur vägen och drog sig
djupt in i sin skogs labyrinter.

Hans ståtliga skoft är förslitet,
han flyger ej mera, han kryper,
kan i torrväder småflaxa litet,
men icke när droppregnet dryper.

Dock när sent i en våraftons tystnad
någon fågel högt upp han ser kretsa,
kan den synen till ärelystnad
rackelhanen hetsa.

Han gör några krax, vilka tyckas
liksom hesa av hosta och snuva,
några krax, några flax, vilka lyckas
blott slå kull honom själv på en tuva.

Så ock går det oss äldre poeter,
som se yngre uppstiga från grenar,
när vi hetsa vår vingskjutna meter
till en sångflykt, som snubblar på stenar.

1898

* * *

Hök och duva.

Ett vetenskapligt försök.

FÖRÄDLA duvan till en hök,
förädla höken till en duva,
det är ett darwinistiskt tänkt försök,
på vilket tidens zoologer ruva.

Giv höken svag och mjölig mat,
den djärve jägarn skall bli lugn och lat.
Åt duvan skall du kraftig råbiff laga,
den veka kuttrerskan skall läras jaga.
Och se, och se hur duvonäbben kröks,
den spetsas till, förlängs, det är en höks!
Och hevreka, du nye Arkimedes,
av hökens klor en turturfot beredes!

Men duvans huvud sjunker ned betryckt
och hökens vinge höjs ej mer till flykt,

de sitta tyst och se vid burens galler
med slocknad blick hur fjäderskruden faller,
de tvina bort, en vacker dag
de ligga döda enligt livets lag.

På samma sätt experimenteras kanske med oss människor. Duvomänniskan skall göras till hökmänniska och tvärtom.

* * *

Ett liv efter detta.

Tröstord från en vetenskaplig akademisk ung vän.

GAMLE spjuver, när du druckit
sista skvätten ur pokalen
och på vinglig fot du raglat
ut ur denna jämmerdalen,

ej skall du som ängel svinga
dig mot himlaregioner
för att där med himlaandakt
roa dig med harpotoner,

ej skall du med horn i pannan
och på vanligt ställe svansen
sluka lågor i Gehenna
och ta del i djävulsdansen.

Icke heller skall du irra
ljudlös kring som gast och krama
bygdens tärnor eller skrämma
deras tappra fästmän lama.

Nej, en pastor med en psalmbok
läser över dig och mullen,
men vad helst han sedan spår dig,
nog fan stannar du i kullen,

tills du efter några vårar
sticker fram som gräs ur jorden,
tunnsått timotej, likt dina
hår, de glesaste i norden,

då skall klockarns ko Rölinna,
som behöver mjölk i juvern,
komma lunkande och mumsa
på f. d. gamle spjuvern.

* * *

Benvenutos hämnd.

Se Cellinis självbiografi, översatt av Goethe.

»NÅGRA usla maravedi gav den usla spanska ducan
för ett mästerverk som detta!
— gamla sjukan, gamla sjukan,
skum om hakan, klingan dragen,
ha, vendetta, ha, vendetta,
jag vill stinga genom magen
denna usla spanska ducan,
för att bliva frisk igen!»

»Stilla, Benvenuto, stilla,»
sade Julio, Benvenutos vän,
»endast själv du gör dig illa,
gnidigheten, vem kan gilla,
vem av oss kan gilla den?»

Benvenutos vredesjuka,
botad annars av vendetta,
blev han kvitt för denna gången,
grep itu med silverstången,
för att smida den till ring,
sade: »denna usla duca
vill jag furstligt giva detta
mästerverk för ingenting!»

1909

Denna dikt är icke, såsom den visst uppfattats av en och annan, avsedd att vara en tendensdikt riktad mot konstälskande mecenater, ej heller ett uttryck för någon av mig personligen känd animositet mot någon som helst person — den är icke heller så vitt jag vet grundad på någon i Cellinis självbiografi berättad episod. Den har tillkommit på följande rätt egendomliga sätt. En gång, när jag under sjukdom låg och fantiserade över Cellini i något visionärt eller hallucinatoriskt tillstånd, tyckte jag mig ganska tydligt höra en stark och harmfull basröst uttala orden: »några usla maravedi» — fick genast den idén att jag hört Cellini själv tala och erinrade mig Cellinis självkänsla och trotsiga uppträdande mot mecenater, när det gällde hans konstverk. Den spanska myntbeteckningen kom mig att tänka på att någon av de spanska Borgierna någon gång honorerat honom enligt hans mening väl sparsamt — särskilt kanske Cesare Borgia, vilken dock sannolikt icke var någon knusslare vid inköp av konstverk — av allt detta fantiserade jag ihop en hel liten episod, som tycktes mig väl stämma överens med den karaktär jag trott mig finna i självbiografien. Jag skrev sedan en liten dikt om detta, kanske alltför liten och beskedlig, men i alla fall ett uttryck för det intresse jag länge hyst för den berömde florentinaren.

* * *

Gamle grevinna på Gampertin.

DÄ va inga roskull te vare
i tjänst när grevinna på Gampertin,
ho trätta, ho va sôm a mare
å mat feck en sämmer än svin,
för tunnkokat välling å maskfrätt palt,
å kanski iblann litte flôt va allt,
sôm gamle grevinna te mat befallt,
en svalt.

Å vällingklocka,
å vällingklocka
ho va sôm bakfram
å veckvill
å sang stôllit
å sang stôllit
ôm sur sill
å sur välling
å sur välling
å sur sill.

Grevinna ho satt sôm en stôlpe
så höckfarlitt stiv å förnäm på en stol,
å kom en, dä feck inte hjôlpe,
da skulle en kösse grevinnas kjol.
Å snål å bedrövli va kärnga mä,
ho svalt mest live ur folk å ur fä,
men tror I att kärnga va nöjd mä dä,
nähä!

För bare te glupe å arve
å spare å gni va grevinna môn,
men arv ble'a sjôl te fördarve,
grevinna feck arve sin enda sôn.
Han velle bli geft mä e fatti mansell,
men feck inga fre för grevinnas gnäll,
förrn kärnga feck se'n hänge dö i ett spjäll
en kväll.

Sen ble dä att dotra feck fel i
sett hôve tå trätting å dåli mat.
Ho geck där å gråt å va veli
å hörde på käringas ävie gnat.
Sist ble ho så svag så ho sack på knä
å dog sôm ho stog ve ett äppelträ,
men tror I att kärnga va nöjd mä dä,
nähä!

Men nu va dä ingen te svälte
å trätte ihjäl mer än kärnga sjôl,
ho svälte säj sjôl sôm en hjälte
å slet så att klära ble idel hôl.
Ho satt i sin trasie selkekjol
å räcktna sett gull på sett marmelbol
hôräveli natt, te dess tôppen gol
ôt sol.

Å allt sôm kärnga
ble varre trôll
kom vällingklocka
på stôll
å sang jämt
å sang jämt
sôm brannklämting,
sôm brannklämt.

Så satt ho den gamle grevinna
hôräveli da, hôräveli natt
å sinna å sinna å sinna
å räcktna å räcktna sin skatt.
Da kom dä en kväll sôm ett vrôl, ett vrin,
dä va sôm ett blåsenevär, ett vin,
på vin,

da öppna sä dôra, där va sôm ett grin
på en sôm såg ut sôm Den Fule.
Han sa: »se på gulle, dä gule!»
å gamle grevinna på Gampertin
tog Hin.

Å vällingklocka
tog vinn fatt
å klocka ringde
e hel natt
e själaringning
ôm sur välling
å sur sill
å först ve môra
stog klocka still.

1894

Se andra delen!

* * *

De bondsnåle.

DE gömde på paltor och gnedo med pengar
och sparade in på var post.
Han hade ej råd att ha kvar sina drängar,
ej hon att ha pigor i kost.

Och sillspad och fläsksvål som masken fått fräta
var kosten — och årsgammal palt
och han var så snål att han ej nändes äta
och hon var så snål att hon svalt.

Och hon var för snål att ge grisarne föda
— och grisarne svulto ihjäl.
Och spannmål åt höns var att ödsla och öda
— och hönorna dogo jämväl.

Och han var för snål att ge åkrarne säde
och gödning var mycket för dyr
— och vallen blev bete och åkern blev träde
och ängen blev åter en myr.

Till sist låg det ståtliga hemmanet öde
och öde stod fähus och stall
— de snåle de voro som döve och döde
och märkte ej gårdens förfall.

De sutto och räknade långt in på natten,
förfrusna och sjuka av svält,
och tänkte på glädjen de hade av skatten,
och huru förträffligt de ställt.

Tänk hundra riksdaler på botten av kistan
och lump för väl mera än det!
— då kom kommissarien med uppbördslistan
och kistan blev tagen i mät.

De knogade åter och ledo och gnedo
att spara ihop vad de mist
och svulto och fröso och utför de gledo
och kommo på roten till sist.

Där fingo de kosten och kläderna gratis,
men tyckte de aldrig fått nog
— och han åt ihjäl sig på fläsk och potatis
och hon, hon åt gröt så hon dog.

1891

* * *

En skvallerhistoria.

Torgpumpen.

PUMPEN frusar,
vattnet brusar
dovt och rusar
i en så.
Mitt i torgets solsken solar
sig en skock av kjolar
och med bytta,
hink och flaska
pigor komma, pigor gå,
käringar i tofflor traska
och med bara fötter kytta
tösor små.

Sladder, slammer
av madammer,
fjas och fniss av barn och pigor
och som gigor,
horn och lurar
skvallerskurar
föra oljud hela dan,
Gud bevare stan!

*

Kaféfröken går förbi.

Där går Fia Bergman, stackar,
tror sig vacker som en dag!
Vacker? — hon! — jo jag tackar,
jo jag tackar jag!

Men förnämligt skall det vara,
jojomensan, gubevars,
se på livet, titta bara,
det är sidensars!

Hur hon skepar sig och svassar
med sitt röda parasoll,
jojomen, vad tocke passar,
för ett tocke troll!

En skall inte tänka illa,
en skall inte måla svart,
men nog vet en, fröken lilla,
men nog vet en litevart!

Se hur herrarna på banken
titta ut på lilla vän,
Fia ha de allt i tanken,
jojomensan, jojomen!

Hon är allt på halkan, stackar,
det går allt på tok en dag!
Fröken — hon! — jo jag tackar,
jo jag tackar jag!

*

Det förskräckliga levernet på kaféet.

Ja, herreje så de leva på kaféet,
å kôrs i Jesses å jestande je!
Jag stod i dörrn där en kväll och fick se'et
ja jag fick se det jag inte ville se.

Där sitta herrarna timtals och dricka,
det är en rök som när elden är lös,
det är för styggt för en anständig flicka,
jag både svettades, skälvde och frös.

Det är en hundfröjd, ett klingkling, ett klangklang,
det är ett kvinnfolk som dansar på tå,
hon gör en dans som di kallar för kang-kang,
med, Gud förlåte mig, ingenting på.

För den eländiga ussliga kluten
hon har om livet är mindre än kort.
Och ni skall tro hon är uttäck i truten,
det är så fult, så en vänder sig bort.

Och varje gång som hon lyfte på skanken
var det så lett så jag känner det än,
men de bedrövliga herrarna på banken,
de skreko: »bravo, detsamma igen!»

För när de druckit, så bli de så fria
att deras usslighet all kommer fram,
de lägga armen om Mia och Fia
— ja, var det mig, sa jag, »hutt och vett skam!»

Men Fia Bergman hon smilar och smiskar
och jamar med som ett mähä, förstås,
och gör sig vänlig och flissar och viskar
nog finns det skröpliga kvinnfolk, gunåss!

Och det är en där, som särskilt är Fias,
(men håll er tyst!) — det är snusfabrikörn!
Ja har ni hört! — Men du milde Jeremias,
där står han själv vid fru Anderssons hörn!

Snusfabrikörn.

Jo nu ska ni få se, jo nu ska ni få se!
— där står fabrikörn
vid fru Anderssons hörn
och tittar efter Fia, jo nu ska ni få se!

O je, vad du är pussig, din tjocke gamle galt,
du röker cigarrett,
du tycker du är sprätt,
men tror du, du är vacker, bedrar du dig allt!

Du låtsar titta hit, du låtsar titta dit
så menlöst förståss,
du lurar inte oss,
det lönar inte mycket, att korpen gör sig vit!

Nu rör han sig, nu går han, nu griper han sig an,
jo nu ska ni få se,
å kôrs, å kôrs i je,
att de har stämt ett möte, lilla Fia och han!

Nu går han, nu går han — ja åt ett annat håll,
men det är bara list,
för det är lika visst,
att han är en kanalje och hon är ett troll.

Final.

Tungorna trätta,
trätofflor, pigskor och barfötter traska,
bytta och flaska
skvala och skvätta
skramla och sätta
hastigt och lustigt i väg att berätta
om snusfabrikörn
vid fru Anderssons hörn,
att jämra i köken en gäll litania
om snusfabrikörn som stämt möte med
Fia
den ussliga Fia,
den falske den dålige snusfabrikörn,
som stod vid fru Anderssons hörn!

Men när allt kommer kring
och just i samma nu
är Fia hos sin mor
och han på sitt kontor
och tänker på sin fru
och ser på sin ring
och anar ingenting.

1894

* * *

Kalle Gla mä Sola.

GLA va Lars i Hôsera,
Erk mä Mun va åg litt gla,
gla va Jan där Nola,
men den aller gla'ste va
Kalle Gla,
Kalle Kirom-lirom-la,
Kalle Gla mä Sola.

Va dä bröllôp nôastans,
va dä jäntefal å dans,
va'n den varste kär'n sôm fanns
jämt på hele jola.
Erk å Lars, kamraten hans,
feck e snudi tös te mans
e feck Jan där Nola;
brura sjôl mä ring å krans
töckte Kalle Gla va hans.

Svang'a, slang'a, sang å sa:
Här ä brura, här ä ja,
Kalle Gla,
brura ho vell hellre ha
Kalle Kirom-lirom-la,
Kalle Gla mä Sola,
än si ega Ola.

Ble dä sen att boen ba
gôsera
varsego gå fram å ta
dä som stog på bola.
»Ja,» sa Lars i Hôsera,
Erk mä Mun feck åg fram »ja»,
»ja» sa Jan där Nola
— den som aller gla'est sa:
»Ja», å »tack, ska boen ha»,
dä va Kalle Gla.

Ble dä däng å slôssing da,
sôm dä allt för jämnan va,
däng feck Lars i Hôsera,
Erk feck åg så tämli bra
bå tå slô å riv å dra,
däng feck Jan där Nola

— den sôm varste dängen ga,
boffla, boxa, sang å sa:
»Kirom-dirom-lirom-la»,
dä va Kalle Gla.

Boen sjôl ga Kalle stut,
brura kasta Kalle ut,
ätter slängde'n Ola,
Erk å Lars sôm brör å duss
feck tehoppers samme skjuss,
ut for Jan där Nola.

Sist når stôga blankt va ren,
låg han sjôl ve närmste sten,
uttaför, där sola sken,
full å gla å gnola:
Kirom-dirom-lirom-la,
tocken bra å roli da,
tocka sol te vare gla,
trinn ä sola, trinn ä ja,
trinn å gla sôm sola.

1895

* * *

Han å ho.

»Å hör nu, jänta, å var beskeli,
å var int stursk nu, å var int heli,
å var nu snäll, för ho vet ho kan!
Å hör nu, jänta,
å hör nu, jänta,
å hör nu, jänta mi!» — töckte han.

»Å hör på den ni, va han har bråttôm
men falska gôssor, dä finns dä gôtt ôm
å vell han ha mej så får han gno!
Å feck han fikon,
å feck han fikon,
å feck han fikon? Jo pytt!» — sa ho.

Ho la i väg å ho ropte pyttsan!
å hej! å hoppsan! ho gjorde kytt, san,
å han te tänge, satt svetten rann.

»Dä va fäll nittan,
dä va fäll nittan
dä va fäll nittan te tös!» — sa han.

»Å hör nu ho da, å hör nu vänta!»
— »Ja tess härnäst ôm ett år!» sa jänta,
men jänta tappa allt da e sko.
»Hå kôrs för ulöck,
hå kôrs för ulöck,
hå kôrs för ulöcke!» — töckte ho.

Å skoa tog han — dä bar int bätter,
än han kom före å ho kom ätter.
Nu va dä han som va övverman.
Han ropte pyttsan!
han gjorde kytt, san,
»å hej! å hoppsan! å tjoh!» — sa han.

»Å ä dä sanning att han vell ha mej,
så gi mej skoa igen å ta mej!»
Å han feck jänte å ho feck sko.
»Hå käre du da,
hå käre du da,
hå käre du da!» — sa han — sa ho.

1891

* * *

Kappåkningen.

OCH klockorna ringde till ottesång
och eko i branterna väcktes,
och högt upp på himlen gick stjärnornas gång
och stjärnskotten lyste och släcktes.
I stugorna glänste var ruta klar
av brasan, som brände i spisen,
och blossen blänkte och frosten skar
och bönderna körde på isen.

De körde på sunden, de körde på ån,
de körde i mak ut på viken,
och dovt och högtidligt ljöd hovarnes dån
och sakta ljöd bjällermusiken.
Men snart kom det kappfart i takt och i ton,
det gick som för pengar det vore,
och först kom Lars och sen kom Jon
och sist Pär där nola i Slore.

Och Lars var så tjock och så rik som ett troll,
hans häst var så välfödd som prästen,
och Jon var så stinn och så trind som en boll
och silverbeslag hade hästen.
Och Pär han var krokig och mager och gul
och svulten som räven i skogen,
och hästen var blackig och spräcklig och ful,
men senig och bred över bogen.

Och Lars sade: »hej, se på Blacken och Pär,
de komma som säcken i bäcken,
se släden, se kampen, se donen han bär,
de köra med stass, ta mig näcken!»
Och Jon sade: »hej, se på Pär, min själ,
han kör, så vi andra få skammen,
han hinner allt fram, ifall allt går väl,
till ottan, när prästen sagt amen!»

Och bönderna skrattade håhåhå! —
håhå! skreko bergen tillbaka
— och piskor att vina och hovar att slå
och isen att dundra och braka!
Det gick som en jakt över Tallbergasjön
och vida ljöd klangen och dånet
— men Pär tog av vid närmsta ön,
att slippa det eviga hånet.

Och tänderna bet han ihop och svor:
»ja nog är jag säcken i bäcken,
men Pär kommer förr än en rackare tror,
och sist skrattar bäst, ta mig näcken!»
Och händerna knöt han och Blacken han slog —
det gick som av vindarna drivet —
för Blacken slet och Blacken drog
och rände för brinnande livet.

— I kyrktornet tystnade klockornas klang
och orgeln begynte att brusa,
var man kunde höra hur klockaren sang,
och fönstren de glimtade ljusa.
Och bönderna skrattade håhåhå!
må undra, var Pär firar julen?
— då sågo de Blacken på kyrkbacken stå
och grina emot dem med mulen.

Han svängde med svansen och slet i sin halm
och stal från den närmaste märren.
Men Pär satt i koret och sjöng på en psalm
och lovade ljudligen Herren.
Och in stego bönder i tung procession
och stövlarna dundrade dova,
och sist kom Lars och därnäst Jon
och satte sig snopna att sova.

1892

* * *

Tullskyddsriddarnes marsch.

Mel.: Vikingasäten, åldriga lunder —

GODSÄGARSÄTEN, stadiga, runda
säckar, det inhemska rågmjölets värn,
sitta i riksdagen. Tullstrider stunda.
Måtte ej pannkaka bli av affärn!
Mjölnarne kvida — mäldtullen tryter —
mjölnare, trösten er! lejonet ryter,
lejonet Boström i utskottet skryter,
fram tågar tullmännens frälsningshär.

Och Marcellus höjer fanan
i den press, där han uppträtt som skyddande gäst,
och hans öga lyser banan
för varenda patron och vareviga präst.
I spetsen trippar Bildt,
hans sätt är sött och milt,
mera likt en mamsell än en dundrande gud
— när hans skrala stämma talar
är det mer likt en lergök än tordönets ljud.

Heliga tull! dig hylla och följa
tjocka patroner med mjölgrötigt mod.
Bränning på bränning, bölja på bölja
hävas i tullarnes syndaflod.
Träaktigt slamra Tinnerholmssvärden,
mjöldamm och dumhet omvälva världen,
skyddade äro patronernas gärden
— tullskyddsriddarne sänka gevär.

Och Marcellus fäller lansen
och hans blick glimmar stolt på de mättblivne män
— i den feta anletsglansen
känner väldige kämpen sitt storverk igen.
Men riksmarskalken gnor
till slottet där han bor,
likt rekryten som sluppit sitt vaktarekall.
Icke roligt, det är troligt,
fann baronen att länge med hjorden gå vall.

Präst och patron nu slå sig tillsamman,
nu skall på frihetens brodd göras kål.
Mjölet åt mjölnarn, åt kättaren flamman,
sunda förnuftet skall brännas på bål,
tullarnes guldskörd fröjdeligt skära,
skrävlande skryta om fädernas ära,
det är de svenska svenskarnes lära
tullskyddsriddarnes kämpabegär.

Och med häpnad tidens släkten
blicka upp på de gruvliga bärsärkaled.
I den svensk-svenskt »ljusblå» dräkten
gamla Svea förlägen slår ögonen ned.
Ty för en stackars mor
är icke glädjen stor
att av söner bli klädd som det anstår en tok.
Men av vana kan hon ana
att den yrande ätten skall åter bli klok.

Godsägarsäten, stadiga, runda
säckar, det inhemska rågmjölets värn,
tullskyddets ålder på eder vi grunda,
sitten bastanta som säten av järn!
Landet där östgöten tolvpundig gungar
över sitt fält, så att jordgrunden rungar,
göde med bröd för norrländska ungar
tullskyddsriddarnes frälsningshär.

Febr. 1888

Det är möjligt, att riksmarskalken Bildt i stället för en »skral stämma» haft en stark basröst och att han ingalunda »trippat», men gått med stora militäriska steg. Jag har aldrig sett honom. Ej heller vet jag, om Boström skrutit i något utskott eller annorstädes. Partipolitiken och vissa rimnödskrav torde gjort mig maliciösare än sanningen kräver. Lusten att driva gäck har stundom fört mig på avvägar. Min partipolitik torde varit ytlig, komiken viktigare. För närvarande är tull- och frihandelsfrågan en för mig oavgjord fråga. Dock har jag ännu en oklar sympati för frihandel, åtminstone som framtidsideal, men kanske är den ännu ej till fullo utförbar.

* * *

Ärkebiskop Jöns.

HERR Jöns han sitter på Almarstäk
och gäspar nästan ur led sin käk
— kaniker läsa legender.
Men bispen sakta i skägget svär:
»jag vånne fanen må få det här
i sina glödheta händer.

Nog är det bra med den rätta tron,
men denna eviga snörvelton
är led i längden att höra.
Då är det bättre att mucka gräl
och rida spärritt och slå ihjäl
och bulta fiender möra!»

*

Det slår på porten till Almarstäk,
med krökta knän och med slappad käk
upp springa skrämda kaniker.

Det var ett ilbud — det hade brått
— och tidender ifrån Stockholms slott
i dörren redan det skriker:

»Herr Jöns, där nere går allt på tok,
i Stockholm finns ej en enda klok
bland edra fränder och vänner!
De flyga kring liksom yra höns,
kom ned och hjälp dem, o fader Jöns,
med edra knapar och svenner!

De ha ej vett och de ha ej sans
de ha ej huvud men bara svans,
och vilja dock styra riket!
Och allt de göra är bara fusk,
och minns, o fader, att utan kusk,
kan resan sluta i diket!»

Herr Jöns han reste sig upp och svor:
»så sant som jag på sankt Erik tror,
så sant jag tror på Hin Håle
skall jag av packet snart göra folk
— tag hit mitt harnesk och svärd och dolk
och sadla genast en fåle!»

Och biskop Jöns drar sin kåpa av
och ställer bort sin förgyllda stav
och sätter på sig sitt pansar.
Med pomp och ståt drager han åstad
och främst i prästerlig kavalkad
hans fåle ostyrigt dansar.

Hej, här skall valsas i Sveriges land,
med fältherrstaven i helig hand
skall ärkebispen slå takten.
Sjung egna psalmlåtar den som törs,
när bispen mässar så att det hörs
från Lund till Torneåtrakten.

Och konung Karl skall få veta av
vem Herren makten i handen gav,
vem av de två är den störste.
»I täppen munnen i nåder till,
— här är det en blott som skall och vill,
blott Sveriges primas och förste!»

*

Herr Jöns han sitter på Stockholms slott,
väl svär han ännu, men hjärtegott
går eden över hans tänder.

Han slipper gäspa ur led sin käk,
som på det självsvedda Almarstäk,
och slipper höra legender.

Ja, lycka till, ers högvördighet,
men lyckan vänder sig som man vet,
och glöm ej Engelbrekts bönder!
Ett kungarike var Svea land
och prästadömet på lösan sand
är byggt och kunde gå sönder.

1887

Att d:r R. G:son Berg misstagit detta stycke för att vara en historisk skildring av den verklige ärkebiskop Jöns Bengtsson Oxenstierna, i stället för en politisk skämtdikt om ärkebiskop A. N. Sundberg som lär ha anmodats att bilda ministär, är förklarligt av att han 1887 väl var för ung att närmare följa med inrikespolitiken, samt av att stycket här och där har tycke av tidsfärg från 1400-talet. D:r Berg högg dock icke helt i sten, ty just de där skymtarne av 1400-talsfärg föranledde mig själv att fundera på att göra om stycket till en dikt eller diktcykel om den verklige ärkebiskop Jöns, vilket emellertid stannade vid några svaga försök.

* * *

Herr Sölverdals visa.

HERR Sölverdal drog på sig sitt scharlakansskinn
och tröja av flöjel och sindal.
»Nu rider jag av gårde till kärestan min!»
— I riden väl så varliga, herr Sölverdal.

»Och möter jag i skogen själver ulven den grå»
— I riden väl så varliga, herr Sölverdal —
»så skall jag honom fällen av ryggen flå
och föra till min kärestas sal.»

Men när som han kom till Västanmyra skog
— så mörk är den vägen och smal —
gick ulven den grå bakom snåren och slog
— I riden väl så varliga, herr Sölverdal!

»Och är det I, herr Ulver, och står i där och glor
på tröjan av flöjel och sindal,
så tror jag att jag rider allt hem till min mor»
— I riden väl så varliga, herr Sölverdal!

Han red så det gav eld ifrån gångarens skor,
— I riden väl så varliga, herr Sölverdal!
Nu sitter han och gråter allt hos sin sjuka mor
i tröja av flöjel och sindal.

1892

* * *

En uppländsk runskrift.

SVEIN, Dagtrottes son,
drap drömmare
söder i
särkernas sund.
Blåste blåmän
bleka
med stridens stormvinge*
Sticktryne, fadersarvet.

Bet han blodiga
välskernas borgar
med slagfältets svärms**
spetsiga gaddar.
Bröt han murar,
brände han byar,
skar skräckrunor
bland sydskrälingarne.

* Svärdet.
** Spjutregnet.

Dvärgsmidet* dröp
i Dagtrottes sons korgar.
Mycket menfagert**
bar han till Micklagård.
Greno grekerna
girigt åt härbytet,
slickade sulorna
på Svein Borgbrytaren.

Gripar*** gav han
åt grinarne.
Log Svein
i lekares lag.
Hemsot honom
i hugen låg.
Vin vart honom
bot för värken.

Knäsatte i Micklagård
mör många,
lent lockiga
lögnviskerskor.

* Guldet.
** Många sköna smycken.
*** Dyrbarheter.

Trädde rödbrokiga tröjor
på trolösa,
gav guld åt snutfagra
sveksmiderskor.

Drap Svein Doksa,*
Nikkfares dotter,
slog Härklack,**
hirdens hövding.
Glad gav han
lönngiljaren giljarlönen.
Sörjde dådet
att han Doksa drap.

Rävar rådslogo
att riva Svein.
Slog han trältrutarne
trasiga.
Gav griparne
för intet åt grekerna,
färdades vida
med väringavargar.

* Eudoxia, Nikoforos' dotter?
** Möjligen Heraklios?

Följde Ingvar,
fränden fracke,
härjade hårt
med Holmgårdingarne.
Såg Bjarmernas
båtbryggor,
Skridfinnarnes snöhögar,
nådde Svithiod.

Tänkte gästa Torgrima
i Tiundaland,
fäst med ed fordom
hos fosterfadern.
Följde mön, den falska,
Stenkettil till Falkholmen,
mötte med spott
Sveins sorgtystnad.

Hat högg i Dagtrottes
sons hug.
Brände han bräderna
bruna på Falkholmen.
Sot stänkte
av Stenkettil.
Torrbränd låg Torgrima
bland tallbränderna.

Skumsinnad i skogen
drog Svein.
Svårmodet sargade
svekdråparen.
Ristar han nu
rimsatta runor
i Storby stenar
vid Stormröjningen.

Liv skall Svein lösa
i Lögarviken.
Gå som niding
Nagrindar nedan.
Bredda äro hans bragder
vitt i bygderna,
storsvek har han övat,
straff skall han lida ständigt.

1891

Var menat som drift med Rydberg och Bugge, men det kom litet för mycket av det oglada med i spelet. Ansågs av Brandes för orimligt långt för att rymmas på runstenar, varför jag exkommunicerade det. Efteråt har jag sett reproduktioner av runinskrifter, nästan alla fullt lika långa, vadan jag absolverat stycket och här återupptagit det.

* * *

Eine alte Geschichte.

»Ich weiss nicht, was soll es bedeuten,
dass ich so traurig bin!
Ein Mährchen aus alten Zeiten
das kommt mir nicht aus dem Sinn!»

WO eisige Felsen hingen
hoch über der wallenden See,
ich hörte ein Liedchen klingen
von Liebe und Liebesweh.

Da steht am Meeresstrande
ein niedliches Mädelein,
da steht im Rennthiergewande
das Herzallerliebste mein.

Da steht sie und singt und stricket
am Strickstrumpf im Mondenlicht
und aus dem Pelze blicket
ihr rosiges Gesicht.

Die wunderzarten Glieder
beschatten den ewigen Schnee,
sie singt laponische Lieder
von Liebe und Liebesweh.

— Da steigt vom Gesang gelocket
ein Eisbär aus Wellenschaum
— er sieht mein Liebchen — er stocket
und steht wie im süssen Traum.

Verliebt mit der zottigen Tatze
er wieget hin und her
— dann stürzt er mit meinem Schatze
hinab ins tiefe Meer.

Ich soll es nie vergessen,
wie meines Liebchens Gebein
ich sah vom Bären gefressen
im hellen Mondenschein.

*

Ich sass bei meiner Hütte
in Trauer und Trauerwahn.
Es schmeckte mir nicht der Stockfisch,
es schmeckte mir nicht der Thran.

Ich sass und dachte an Rache,
an Rache mit wilder Wuth:
ich will doch einmal sehen
der Eisbären Herzensblut!

Ich ging zum Meeresstrande
und schob den Kahn ins Meer
— in meinen Fäusten blitzte
mein alter Walfisch-speer.

Und ist ein Eisbär gerathen
mir in das listige Netz,
da hab' ich gerufen: sterbe,
vermaledeiter Petz!

Sie mussten alle sterben,
sie mussten alle vergehn
— ein Eisbär ist in Schweden,
in Schweden nicht mehr zu sehn.

*

Ich war so nervöse geworden
von Trauer und Bärenjagd,
und langweilig auch im Norden
es ist, unter uns gesagt.

Mein Herz war zum Tod beklommen,
ich konnte nicht leben dort
und so bin ich her gekommen
in diesen traurigen Ort.

Ich sitze jetzt und weine
in trauriger Heilanstalt
und lese den weinenden Heine
mit grimmiger Gewalt.

Ich dichte Liebesgedichte
mit Phantasie von Blei
— es ist eine alte Geschichte,
doch bleibt sie immer neu.

1889

Skrivet på en tysk nervsjukanstalt. Mitt första tyska diktförsök, jag skrev sedan andra delvis bättre Heine-parodier, men jag vet ej var de finnas.

* * *

Farväl till min »försvinnande popularitet».*

ACK fly ej, försvinnande
popularitet,**
jag älskar dig, brinnande
het!
Min själs älskarinna,
vi skall du försvinna
så snart för en stackars poet?

Jag minns ditt förfriskande
skratt vid mitt bord
och kärlekens viskande
ord!

* N. Dagligt Allehanda har underrättat mig att jag snart kan taga avsked av min »försvinnande popularitet». Jag har tänkt det vara bäst att göra det så gott först som sist.

** Ordet är tyvärr så opoetiskt att det icke kan intvingas i något som helst versmått. — (Anmärkningar vid strofernas författande.)

Du spådde mig ära
och titlar att bära
och namn, som gick vitt över jord.

Jag log i mustaschernas
mjugg och var glad
vid tanken på gagernas
rad
och våningar fina,
där speglarna skina
bland tavlor och blommor och blad.

Jag drömde en lysande
lovsångarlön
hos kvinnornas mysande
kön,
om kyss och buketter,
och möten i nätter,
när månen gick blek över sjön.

Jag såg mig bli broder med
byråkratin
i skummande floder med
vin

och sjunga vid fester
bland guldsmidda gäster
i kapp med min vän Tammelin.

Mitt hopp blev allt starkare;
stundom har hänt
att högställde sparkare
spänt
— att deras klienter,
så snart som det spänt är,
ha flugit i höjden, är känt.

Jag såg permissionerna
smidda med gull
och log mot galonerna
— lull!
Jag drömde mig skäras
i träsnitt och äras
för titlars och penningars skull.

Jag såg vid den glindrande
framtidens bryn
en stjärna, en tindrande
syn,

och skön att betrakta
hon nalkades sakta
och föll till mitt hjärta ur skyn.

Då svek du, försvinnande
popularitet!
Med tårfloden rinnande
het
i mina mustascher,
jag ser mina gager
välsigna en annan poet.

Min apokalyptiska
dröm fick en stöt
och nu med egyptiska
nöt,
de magra som svälja,
mig drömmarna kvälja
— de tugga mitt rykte till gröt.

De tugga det, gnisslande,
tvefalt itu
— de äro idisslande
ju —

de sväljt mina stjärnor,
min lycka hos tärnor
och allt — de egyptiska sju.

Farväl då, koketta och
flyktiga dam,
i glas vill jag sätta och
ram
din bild, älskarinna,
och sen vill jag finna
en ann som är mer monogam!

1892

Jag kände mig i början icke så överlägsen, som verserna låta påskina. Tvärtom var jag ganska förtretad. Men allteftersom mina diatriber tycktes bli mer lyckade, tror jag att förtreten minskades och det lättsinniga övermodet ökades, vilket väl torde vara synbart i de allt lättare dansande rytmerna.

* * *

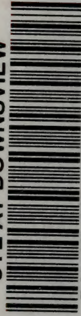
INNEHÅLL.

Juldikter.

Allvar, mer eller mindre.

Satirer, muntra dikter m. m.

* * *

UTL AT DOWNSVIEW
D RANGE BAY SHLF POS ITEM C
39 13 09 03 15 007 6